

EIROPAS SAVIENĪBAS
PADOME

Briselē, 2007. gada 26. martā
(OR. en)

7495/07
ADD 1

SOC 105

PIEZĪME.

Sūtītājs:	Prezidentvalsts
Saņēmējs:	Sociālo jautājumu darba grupa
Datums:	2007. gada 2. aprīlis
Temats:	Pārskats par to, kā dalībvalstis un ES iestādes īsteno Pekinas Rīcības platformu - Sieviešu izglītības un apmācības rādītāji = Padomes secinājumu projekts

Delegāciju vajadzībām pielikumā pievienots prezidentvalsts Vācijas sagatavotais ziņojums par sieviešu izglītības un apmācības rādītājiem.

**Pārskats par to, kā dalībvalstis un ES iestādes īsteno
Pekinas Rīcības platformu**

**Prezidentvalsts Vācijas ziņojums
Sieviešu izglītības un apmācības rādītāji**

1. Ievads

Pekinas Deklarācija un Rīcības platforma (*PfA*), ko pieņēma 1995. gadā Apvienoto Nāciju Organizācijas Ceturtajā pasaules konferencē par sieviešu jautājumiem, veido Eiropas un [attiecīgo] valstu sieviešu un vīriešu līdztiesības veicināšanas politikas pamatnostādnes un ir katalizators lielam skaitam valdību uzsākto ierosmju dzimumu līdztiesības veicināšanai.

Pēc ceturtās pasaules konferences par sieviešu jautājumiem Madrides Eiropadome (1995. gada 15. un 16. decembrī) lūdza katru gadu sniegt pārskatu par Rīcības platformas īstenošanu dalībvalstīs.

Nodarbinātības, sociālās politikas, veselības un patērētāju lietu ministru padome (*ESPCO*) pēc prezidentvalsts Austrijas priekšlikuma 1998. gadā aicināja sistemātiskāk sekot Rīcības platformas īstenošanai. Lai to darītu, ikgadējā pārskatā paredzēja iekļaut kvalitatīvu un kvantitatīvu rādītāju un kritēriju kopumu, lai izvērtētu Rīcības platformas divpadsmit kritiskajās jomās gūtos panākumus. (A. Sievietes un nabadzība; B. Sieviešu izglītība un apmācība; C. Sievietes un veselība; D. Vardarbība pret sievietēm; E. Sievietes un bruņoti konflikti; F. Sievietes un tautsaimniecība; G. Sievietes vadošos amatos un sievietes lēmumu pieņemšanā; H. Iestāžu mehānismi, lai nodrošinātu iespējas sievietēm; I. Sieviešu civiltiesības; J. Sievietes un plašsaziņas līdzekļi; K. Sievietes un vide; L. Mazas meitenes).

Kopš tā laika dalībvalstis sadarbībā ar Eiropas Komisiju ir izstrādājušas rādītājus, izmantojot divas dažādas darba procedūras. Izmantojot pirmo pieeju, darbu ar vienas jomas rādītājiem sadala divām prezidentvalstīm, vienai no tām ievācot attiecīgus datus (anketu sastādīšana un izsniegšana dalībvalstīm) un otrai – ievāktos datus analizējot un sastādot ziņojumu.

Izmantojot otro pieeju, priekšlikumus par atbilstīgiem rādītājiem sniedz viena prezidentvalsts.

Augsta līmeņa grupa dzimumu līdztiesības jautājumos (HLG)¹ 2005. gada septembrī vienojās izmantot otro pieeju.

Mērķis bija procesu vienkāršot un paātrināt, katras prezidentūras laikā kādā konkrētā jomā – kad vien tas iespējams – izstrādājot vienu rādītāju kopumu. Rādītāji nosakāmi, pamatojoties uz pastāvošiem (pieejamiem un salīdzināmiem) datiem. Prezidentvalstīm galvenā uzmanība jāvērs uz ierobežotu skaitu tādu indikatoru, kas šķiet būtiski Rīcības platformas īstenošanai un saistībā ar kuriem īpaši vajadzīga tālāka, Eiropas Savienības veikta analīze.

Pekinas platformas desmitgade 2005. gadā bija piemērota iespēja novērtēt panākumus un virzīt nākotnes reformas un pasākumus. Ņemot vērā prezidentvalsts Luksemburgas ziņojumu par panākumiem Rīcības platformas īstenošanā Eiropas Savienībā, dalībvalstis apņēmas veikt sistemātiskāku pārraudzību un turpināt izstrādāt rādītājus. Pagaidām Eiropas Savienība ir pieņēmusi rādītāju kopumu septiņās jomās no Rīcības platformas divpadsmit stratēģiskajiem mērķiem (skat. I. pielikumu: Pieņemto dzimumu līdztiesības rādītāju saraksts).

Augsta līmeņa darba grupa ir lūgusi prezidentvalsti Vāciju pastiprināti pievērsties Pekinas Rīcības platformas B mērķim, proti, *Sieviešu izglītība un apmācība*. Sieviešu izglītība un apmācība ir cilvēktiesību joma, kam ir ļoti liela nozīme attiecībā uz sieviešu nodarbinātību un neatkarību. Arī Lisabonas izaugsmes un nodarbinātības stratēģijā tiek atbalstīta sieviešu dalība inovācijā un tas, kas sievietes apgūst zināšanas. Sieviešu izglītība un apmācība ir ne tikai vispārējās sociālās un saimnieciskās attīstības daļa, bet arī joma, kas uzsvērta kā tāda, kurā izteikti vajadzīgas reformas.

¹ Augsta līmeņa darba grupas dzimumu līdztiesības jautājumos sastāvā ir ES dalībvalstu pārstāvji, kas ir atbildīgi par dzimumu līdztiesību (parasti ģenerāldirektori un/vai viņu vietnieki), kā arī ES Komisijas dzimumu līdztiesības direktorāta pārstāvji. Parasti Augsta līmeņa darba grupa sanāk vienu reizi katras prezidentūras laikā, lai apspriestu ES programmas, iniciatīvas, rādītājus un aktuālus tematus.

Eiropas Savienībā sievietes izglītībā un apmācībā neatpaliek no vīriešiem. Dzimumu attiecība, uzsākot augstāko izglītību, ir sasniegusi līdzsvaru. Vidēji sievietes sasniedz augstāku izglītības/apmācības līmeni nekā vīrieši. Prezidentvalsts Vācijas mērķis ir sniegt tādas rādītājus par sieviešu izglītību un apmācību, kas norāda uz jomām, kur vēl ir vajadzīga rīcība Pekinas platformas īstenošanai.

Izglītībā un apmācībā plaši izplatīta horizontāla un vertikāla segregācija. Sasniegtais izglītības līmenis un nodarbinātības statuss ir savstarpēji pozitīvi saistīti. Salīdzinot vienādu izglītības līmeni sasniegušu sieviešu un vīriešu situāciju darbā, tomēr vēl ir vērojama acīmredzama atšķirība.

Prezidentvalsts Vācijas ziņojumā saskaņā ar Pekinas Rīcības platformu un ES stratēģijām norādīti pieci galvenie jautājumi attiecībā uz dzimumu līdztiesību izglītības un apmācības jomā. Pirmās divas jomas, kas tiks apspriestas, ir: *mūžizglītība* un *migranti izglītības sistēmā*. Konkrētu rādītāju izstrāde saistībā ar migrantiem izglītības sistēmā pašlaik tomēr nav iespējama, jo trūkst pieejamu, salīdzināmu ES datu par migrantiem izglītības sistēmā. Strukturālais mūžizglītības rādītājs sniedz būtisku informāciju nodarbinātības sakarā, tomēr jautājumi par mūžizglītības pieejamību sievietēm un vīriešiem, kā arī par sieviešu un vīriešu dalības mūžizglītībā iezīmēm paliek neatbildēti.

Nemot vērā minēto faktu, ziņojumā galvenokārt uzsvērti šādi jautājumi: terciārā izglītība; zinātne un tehnoloģija, nevienlīdzīgas nodarbinātības iespējas; izglītības nozīme darba karjerā; un akadēmiskā joma: dzimumu līdztiesība zinātnē un lēmumu pieņemšanā. Minētajās jomās ir pieejami salīdzināmi dati. Tādējādi ziņojumā ieteikti šādi trīs sieviešu izglītības un apmācības rādītāji:

- 1. rādītājs:** Sieviešu un vīriešu absolventu proporcija visu terciārās izglītības absolventu vidū zinātnes un tehniskajās disciplīnās;
- 2. rādītājs:** Sieviešu un vīriešu nodarbinātības (vecumā no 25 līdz 64 gadiem) rādītājs pēc augstākās iegūtās izglītības
- 3.a rādītājs:** Sieviešu un vīriešu proporcionālā attiecība *ISCED* klasifikācijas 5a-absolventu vidū no visiem *ISCED* 5a-absolventiem un sieviešu un vīriešu proporcionālā attiecība doktora studiju absolventu vidū no visiem doktora studiju absolventiem dalījumā pa studiju jomām un kopā.
- 3.b rādītājs:** akadēmiskā personāla sieviešu un vīriešu proporcionālā attiecība akadēmiskajā jomā dalījumā pa pakāpēm A, B un C un kopā.

Visbeidzot ziņojuma noslēgumā sniegts apkopojums, norādot uz vissvarīgākajiem atzinumiem un faktoriem, kas ietekmē rādītāju tālāku izstrādi.

2. Pekinas Rīcības platforma

Rīcības platformā apliecināts, ka "izglītība ir cilvēktiesību daļa un būtisks līdzeklis, lai panāktu līdztiesību, attīstību un mieru. Nediskriminējoša izglītība sniedz labumu gan meitenēm, gan zēniem un tādējādi palīdz veidot līdztiesīgākas sieviešu un vīriešu attiecības. Lai pārmaiņas skartu vairāk sieviešu, ir vajadzīga vienlīdzība izglītības kvalifikāciju pieejamībā un to iegūšanā. Pierādījies, ka ieguldījums meiteņu un sieviešu oficiālajā un neoficiālajā izglītībā, kam ir ārkārtīgi liela sociālā un saimnieciskā atdeve, ir viens no vislabākajiem līdzekļiem, lai sasniegtu ilgtspējīgu attīstību un tādu saimniecisku izaugsmi, kas ir gan stabila, gan ilgtspējīga (IV nodaļa, 69. punkts).

2.1 Mūžizglītība

Rīcības platformas būtiska daļa veltīta mūžizglītībai: "Sievietēm būtu jādod iespēja papildināt jaunībā iegūtās zināšanas un prasmes, izmantojot labumu, ko sniedz to pastāvīga apguve tālākajā dzīves gaitā. Mūžizglītības jēdziens ietver zināšanas un prasmes, kas iegūtas oficiālajā izglītībā un apmācībā, kā arī zināšanu apguvi neoficiālā veidā, tostarp, veicot brīvprātīgu darbību, neatalgotu darbu, kā arī apgūstot tradicionālās zināšanas." (IV nodaļa, 73. punkts).

Mūžizglītības īstenošana ietver "sieviešu, jo īpaši jaunu sieviešu un sieviešu, kas atgriežas darba tirgū, izglītības, apmācības un pārkvalificēšanās attīstīšanu un ieviešanu, lai viņām sniegtu mainīgajā sociālajā un saimnieciskajā situācijā vajadzīgās prasmes, uzlabojot viņu nodarbinātības iespējas (B.3. 82. punkta a) apakšpunkts); "meiteņu un sieviešu neoficiālās izglītības atzīšanas nodrošināšanu izglītības sistēmā"(B.3. 82. punkta b) apakšpunkts); "informācijas – par arodapmācības, zinātnes un tehnoloģijas apmācības programmu un pastāvīgas izglītības programmu pieejamību un to priekšrocībām – nodrošināšanu sievietēm un meitenēm" (B.3. 82. punkta c) apakšpunkts); un "nenodarbinātu sieviešu izglītības un apmācības programmu izstrāde, lai viņām sniegtu zināšanas un prasmes, kas sekmē un paplašina viņu nodarbinātības, tostarp pašnodarbinātības, iespējas un uzņēmējdarbības prasmju attīstīšanu" (B.3. 82. punkta d) apakšpunkts.)

2.2 Migranti un izglītības sistēma.

Globalizācijas un ar to cieši saistītās migrācijas sakarā politikas veidotājiem par svarīgu jautājumu ir kļuvis tas, kā nodrošināt migrantu pilnīgu integrāciju izglītības sistēmās. Personas ar dažādu reliģisko pārliecību un/vai dažādu etnisko izcelsmi jāatpazīst, jāatzīst un jāintegrē izglītības sistēmās. Minētajā procesā būtisks uzdevums ir dzimumu līdztiesības nodrošināšana. Rīcības platformā uzsvērts, ka "tādas izglītības un sociālās vides radīšana, kurā ir vienlīdzīga attieksme pret sievietēm un vīriešiem, meitenēm un zēniem un kura viņus iedrošina pilnīgai savu iespēju īstenošanai, ievērojot domas, apziņas, reliģiskās piederības un ticības brīvību, un kurā izglītības resursi veicina no stereotipiem brīvu priekšstatu par sievietēm un vīriešiem, būtu iedarbīgs sieviešu diskriminācijas un sieviešu un vīriešu nevienlīdzības izskaušanas līdzeklis" (IV nodaļa, 72. punkts)

Tādējādi, "nodrošinot to, ka izglītības iestādēs ievēro sieviešu un meiteņu tiesības uz apziņas un reliģiskās piederības brīvību", var tālāk veidot nediskriminējošu daudz kultūru izglītības vidi, kas sekmē dzimumu līdztiesību: tas nozīmē visu tādu diskriminējošu likumu vai tiesību aktu noraidīšanu, kuru pamatā ir reliģija, rase vai kultūra" (B.1 80. punkta f) apakšpunkts).

2.3 Terciārā izglītība: zinātne un tehnoloģija

Īpaši uzsvērta vajadzība palielināt sieviešu dalību zinātnē un tehnoloģijā, jo īpaši arī augstākajā izglītības līmenī: "Tālākās zinātniskās un tehnoloģiskās studijas sagatavo sievietes tam, lai viņas uzņemtos aktīvu lomu savas valsts tehnoloģiskajā un rūpnieciskajā attīstībā, tādējādi liekot daudzveidīgi pieiet arodapmācībai un tehniskajai apmācībai. (...) Būtiski ir tas, lai sievietes ne tikai izmantotu tehnoloģiju, bet arī piedalītos visos procesa posmos – no projektēšanas līdz ieviešanai, pārraudzībai un izvērtēšanai." (IV nodaļa, 75. punkts)

Tādēļ jāīsteno šādi Rīcības platformā noteiktie stratēģiskie mērķi attiecībā uz sieviešu izglītību un apmācību: "arodapmācības un tehniskās apmācības dažādošana un izglītības un arodapmācības pieejamības sievietēm, kā arī viņu paturēšanas attiecīgajās sistēmās uzlabošana tādās jomās kā dabaszinātnes, matemātika, inženierzinātnes, vides zinātnes un tehnoloģijas, informācijas tehnoloģija un augstākā tehnoloģija, kā arī vadības zinības" (B.3. 82. punkta e) apakšpunkts); un "proporcionāla to sieviešu skaita palielināšana, kam kļūst pieejama izglītības politikas veidošana un lēmumu pieņemšana, jo īpaši sieviešu–skolotāju visos izglītības līmeņos un akadēmiskajās disciplīnās, kur parasti dominē vīrieši, piemēram, zinātnes un tehnoloģijas jomā" (B.4 83. punkta f) apakšpunkts).

2.4 Nevienlīdzīgas nodarbinātības iespējas: izglītības nozīme darba karjerā

Lai gan ES dalībvalstīs – kur jaunas sievietes oficiālās izglītības kvalifikāciju iegūšanā ir panākušas tādu pašu līmeni kā zēni un jaunieši vai pat viņus apsteigušas - zēniem un meitenēm ir plaši nodrošināta vienāda pieeja izglītībai, atšķirības sieviešu un vīriešu starpā rodas tiklīdz studenti uzsāk darba dzīvi. Visbiežāk sievietes un vīrieši, kas ieguvuši vienādu kvalifikāciju, nesaņem vienādu atalgojumu un neieņem vadošus amatus līdzīgā skaitā.

Rīcības platformā uzsvērts, ka "diskriminācija izglītībā un apmācībā, pieņemot darbā un nosakot atalgojumu, lemjot par paaugstināšanu amatā un horizontālās mobilitātes praksē (...) turpina ierobežot sieviešu nodarbinātību, profesionālās un citas iespējas (IV nodaļa, 152. punkts) Jo īpaši izglītības nozīme darba karjerā nodarbinātības statusa ziņā sieviešu un vīriešu gadījumā vēl joprojām ir atšķirīga.

2.5 Akadēmiskā joma: dzimumu līdztiesība zinātnē un lēmumu pieņemšanā

Paziņojot, ka "visu līmeņu izglītības pieejamība meitenēm un sievietēm un viņu paturēšana attiecīgajā sistēmā, tostarp augstākajā izglītībā, ir viens no (sieviešu) profesionālā progresā faktoriem", Rīcības platformā uzsvērtā akadēmiskās jomas atbildība par to, lai dzimumu līdztiesība tiktu apliecināta visās jomās un visos līmeņos (IV nodaļa, 76. punkts).

Tādēļ Rīcības platformā tiek prasīts "visu terciārās izglītības jomu pieejamībā izskaust dzimumu atšķirības, nodrošinot, lai karjeras attīstība, apmācība un stipendijas un pabalsti sievietēm būtu vienlīdz pieejami. (B.1. 80. punkta c) apakšpunkts); "tādas izglītības sistēmas izveidošana, kurā ņemti vērā dzimumu jautājumi, lai nodrošinātu sieviešu pilnu un vienlīdzīgu līdzdalību izglītības pārvaldē, politikas veidošanā un lēmumu pieņemšanā" (B.1. 80. punkta d) apakšpunkts); un "dzimumu jautājumu studiju un izpētes atbalsts un attīstība visos izglītības līmeņos, jo īpaši akadēmisko iestāžu pēcdiploma studiju līmenī" (B.4 83. punkta g) apakšpunkts).

3. ES stratēģijas: sieviešu izglītība un apmācība

Progresam sieviešu izglītībā un apmācībā ir ievērojama nozīme ES tautsaimnieciskajā un sociālajā attīstībā. Lisabonas Eiropadome (2000. gada martā) izvirzīja nākamās desmitgades stratēģisko mērķi "kļūt par viskonkurētspējīgāko un dinamiskāko uz zināšanām balstītu ekonomiku pasaulē, kas var nodrošināt ilgtspējīgu ekonomisko izaugsmi ar daudzām un labām darba vietām un plašāku sociālo kohēziju". Minēto mērķi var sasniegt tikai, panākot ievērojamu izaugsmi zinātniskās un tehnoloģiskās pētniecības un inovācijas jomā, proti, tad, ja mums ir vairāk zinātnieku un pētnieku. Līdz šim sieviešu potenciāls zinātnē un tehnoloģijā nav pilnībā izmantots. Jāapzinās, ka, neattīstot sieviešu kompetences, Lisabonas mērķus sasniegt nebūs iespējams.

Tādēļ Izglītības, jaunatnes un kultūras padome (2003), ņemot vērā Lisabonas stratēģiju, vienojās par pieciem kritērijiem, tostarp: "kopējam absolventu skaitam matemātikas, zinātnes un tehnoloģijas jomā Eiropas Savienībā līdz 2010. gadam būtu jāpalielinās vismaz par 15%, vienlaikus būtu jāsamazinās dzimumu nelīdzsvarotībai". Turklāt Komisijas 2006. gada marta "Ceļvedī par sieviešu un vīriešu līdztiesībām 2006.-2010. gadam" uzsvērts, ka "izglītība, apmācība un kultūra sniedz stereotipus par dzimumiem". Tādējādi tā aicina atbalstīt politiku, kas "koncentrējas uz dzimumu stereotipu apkarošanu no agras jaunības, sniedzot apmācību, kas veido izpratni skolotājos un skolēnos, un mudinot jauniešus un jauniešus izmēģināt netradicionālus izglītošanās ceļus".

Turklāt "Ceļvedī par sieviešu un vīriešu līdztiesībām 2006.-2010. gadam" izskan aicinājums panākt sieviešu un vīriešu vienlīdzīgu saimniecisko neatkarību, kas nozīmē arī Lisabonas nodarbinātības mērķa sasniegšanu, t.i. 60% sieviešu nodarbinātības līmeni. Pašreiz sieviešu nodarbinātības līmenis ir zemāks nekā vīriešu nodarbinātības līmenis. Minēto apstākli izraisa daudzi faktori, tostarp, papildus grūtībām savienot ģimenes un darba dzīvi, "tieša sieviešu diskriminācija un strukturāla nevienlīdzība, tāda kā segregācija nozarēs, profesijās un darba veidos, izglītības un apmācības pieejamība, (...) un stereotipi".

Turklāt, lai pilnīgi izmantotu vīriešu un sieviešu inovatīvo potenciālu, ir vajadzīgs atbalstīt izcilus talantus neatkarīgi no viņu dzimuma, nodrošinot viņiem karjeras iespējas pētniecībā un izstrādē. Uz dzimumu pamatoti ierobežojumi jo īpaši vērojami sieviešu profesionālajā attīstībā. Šā ziņojuma sakarā jo īpaši atbilstīgi ir skatīt sieviešu profesionālo virzību akadēmiskajā jomā. Tradicionāli salīdzinājumā ar vīriešiem mazāks skaits sieviešu izvēlas akadēmisko karjeru, un pat šodien augstākajā izglītībā sieviešu proporcionālā attiecība samazinās, paaugstinoties ieņemamā amata pakāpei. Šāda pastāvīga vertikālā segregācija ne tikai traucē attīstīties sieviešu akadēmiskajām iespējām, bet arī neļauj sievietēm gūt pieeju un piedalīties izglītības politikas veidošanā un lēmumu pieņemšanā.

Lai risinātu minēto anomāliju, Konkurences padome 2005. gada aprīlī aicināja palielināt sieviešu, kas ieņem vadošus amatus publiskajā sektorā, proporcionālo skaitu līdz 25%, kā arī atbalstīt sieviešu līdzdalību rūpnieciskajā pētniecībā un tehnoloģijā. Mērķis ir veicināt inovāciju, kvalitāti un konkurētspēju zinātniskās un rūpnieciskās pētniecības jomā.

Iepriekš minēto ES stratēģiju un mērķu pamatā ir Pekinas Deklarācija un Rīcības programma (1995). Vispārējais mērķis ir sekmēt dzimumu līdztiesību izglītībā un apmācībā, lai izmantotu sieviešu potenciālu, ņemot vērā gaidāmo ekspertu trūkumu, kā arī tādēļ, lai atbalstītu sieviešu izcilo devumu zinātnē. Prezidentvalsts Vācijas izvirzītie rādītāji par sieviešu izglītību un apmācību ir izvēlēti, atbalstot minētās ES politikas.

4. Jaunas sieviešu izglītības un apmācības jomas, kurās jāizstrādā rādītāji

4.1 Mūžizglītība;

Mūžizglītības analīze var sniegt nozīmīgu ieskatu par to, ka iespējams nepastāv līdzsvars starp dzimumiem. Sīki izstrādāti dati, ja tādi ir pieejami, var sniegt informāciju par to, vai pastāv atšķirības starp oficiālās un neoficiālās izglītības apguves paradumiem sieviešu un vīriešu vidū pēc oficiālas kvalifikācijas ieguves, kas varētu ievērojami ietekmēt dzimumu attiecības darba tirgū.

Mūžizglītībai ir nozīmīga ietekme uz konkurētspēju, saimniecisko labklājību un neatkarību, kā arī personīgo izaugsmi, tāpat tā ir priekšnosacījums veiksmīgai sieviešu un vīriešu dalībai darba tirgū. Izskatot dalību mūžizglītībā, ir būtiski nepārtraukti apsvērt dzimumu aspektu, jo tikai tad var novērtēt, vai politikas aspekti, kas veicina lielāku dalību mūžizglītībā, kopumā ir vienlīdzīgi attiecībā gan uz sievietēm, gan vīriešiem.

Saistībā ar Lisabonas stratēģiju izaugsmei un nodarbinātībai izmanto strukturālu mūžizglītības rādītāju. Mūžizglītība attiecināma uz tām personām vecumā no 25 līdz 64 gadiem, kas apgalvo, ka saņēmušas izglītību vai apmācību četru nedēļu laikā pirms pētījuma (ES darbaspēka pētījuma dati).

Saskaņā ar jaunākajiem *Eurostat* datiem 2005. gadā sievietes ES mūžizglītībā piedalījās mazliet vairāk (10.4%) nekā vīrieši (8.9%). Tomēr iegūtā informācija attiecas uz visa veida izglītību un apmācību neatkarīgi no tā, vai tā ir saistīta ar respondenta pašreizējo vai iespējamo darbu nākotnē. Pēc definīcijas strukturālais mūžizglītības rādītājs ietver divu veidu izglītojošas darbības: oficiāla un neoficiāla izglītība, kas attiecas uz priekšmetiem, ko māca ārpus oficiālās izglītības, un uz netradicionāliem priekšmetiem. Tas neprecizē ne dalības iemeslus, ne mūžizglītības darbību ilgumu.

Tādēļ šķiet, ka sīki izstrādāta informācija par sieviešu un vīriešu mūžizglītības paradumiem (piem., vecums, dzimums, iegūtās izglītības līmenis, nodarbinātības statuss, profesijas veids, mācību darbību biežums, ilgums un veids) būtu ļoti vērtīga, lai pienācīgi izvērtētu sieviešu un vīriešu piekļuvi mūžizglītībai.

4.2 Migranti un izglītības sistēma

Ceļvedī par sieviešu un vīriešu līdztiesībām 2006.-2010. gadam ES Komisija apņēmusies apkarot visa veida diskrimināciju un izveidot integrētu sabiedrību visiem. "Nelabvēlīgo grupu locekļiem - sievietēm bieži vien klājas grūtāk nekā vīriešiem tajos pašos apstākļos. To simbolizē etnisko minoritāšu un ieceļotāju sieviešu stāvoklis, jo viņas bieži vien ir pakļautas diskriminācijai vairāku iemeslu dēļ. Tādēļ ir būtiski ieviest dzimumu jautājumu aspektu migrācijas un integrācijas politikā, lai nodrošinātu sieviešu tiesības un pilsonisko dalību, pilnībā izmantot viņu darba potenciālu un uzlabot viņu iespējas iesaistīties izglītībā un mūžizglītībā."

Būtiska problēma izstrādē ir tā, ka nav pieejama ne saskaņota definīcija attiecībā uz tiem personām, kuru izcelsme ir saistīta ar migrāciju, ne salīdzināmi dati par migrantu izglītības un apmācības situāciju. Termins "migrants" attiecas uz visām personām, kas pametušas savu izcelsmes zemi ar mērķi uz ilgāku laiku apmesties valstī, kurai tās nepieder. Šī definīcija attiecas arī uz otrās un trešās paaudzes migrantiem. Šīs personas parasti dēvē par personām, kuru izcelsme ir saistīta ar migrāciju.

Tādus terminus kā "starptautiskie studenti", "pilsonība", "ārzemju valstspiederība", "nedzīvesvietas statuss", "studentu mobilitāte" un "ar iepriekšējo izglītību citā valstī" izmanto, lai sniegtu detalizētāku informāciju par jebkuras valstspiederības ārzemju studentiem mērķa valstī. Lai gan dažas dalībvalstis jau sniedz diezgan labi izšķiramus datus, tomēr salīdzināmos datu kopumos ES līmenī ietilpst, piemēram, personas, kuru izcelsme ir saistīta ar migrāciju, kas ir dzīvojuši vienā valstī pēdējos 15 gadus un plāno to darīt arī turpmāk, kā arī apmaiņas studenti, kas reģistrēti ārzemju akadēmiskajā iestādē tikai īslaicīgi. Ņemot vērā tik plašas kategorijas, nav iespējams izveidot izšķiramu Eiropas salīdzinājumu.

Turklāt migrantu neviendabīgumu nedrīkst novērtēt pārāk zemu. Juridiskais statuss, izceļošanas iemesls, vecums izceļošanas brīdī, valodu šķēršļi, reliģija, etniskā izcelsme, ieceļošanas valstī pavadīto gadu skaits un nodoms palikt ieceļošanas valstī vai atgriezties izcelsmes valstī - šie visi ir apsvērumi, kas nosaka migrācijas situāciju ar tai raksturīgajām problēmām, vajadzībām un iespējām. Tikai sīki izstrādāta analīze varētu sniegt ieskatu par savstarpēju saistību starp dažādo migrācijas izcelsmi un piekļuvi dažādu līmeņu izglītībai un dalību tajā, tādējādi ļaujot veikt nozīmīgu salīdzinājumu par sievietēm un vīriešu migrantu iespējām izglītoties.

Tomēr pašlaik pastāv tikai ierobežots skaits pieeju, lai sniegtu informāciju par migrantiem - sievietēm un vīriešiem - un viņu attieksmi pret izglītību un apmācībām ieceļošanas dalībvalstī.

Eurydice statistika par to skolēnu proporciju privātajā un valsts vidējā izglītībā, kas ir 15 gadus veci un migrantu izcelsmes, ir solis pareizajā virzienā, lai gan tā sniedz tikai nelielu ieskatu vispārējā situācijā. Dati, kas ir pieejami par migrantiem terciārajā izglītībā, atspoguļo galvenokārt ārzemju studentu uzņemšanu/dalību studiju jomās mērķa valstīs (*Eurostat*, *ESAO*).

Saistībā ar migrantiem īpaši svarīgi ir dati dalījumā pa dzimumiem. No vienas puses migranti - sievietes savās ģimenēs bieži ir tās, kuras saistībā ar kultūru veicina izglītību, pārmaiņas un integrāciju. No otras puses daudzi migranti - sievietes sastopas ar diskrimināciju dzimuma, kā arī izcelsmes dēļ. Tādēļ efektīvas migrācijas un integrācijas politikas izveidei ļoti vērtīga būtu migrantu izglītības un apmācības situācijas datu analīze dalījumā pa dzimumiem.

Taču pašreizējais nozīmīgu un salīdzināmu datu trūkums par šo tematu neļauj izstrādāt jaunus rādītājus. Tādēļ šajā ziņojumā uzsvērts, ka ir vajadzīga pamatīga Eiropas līmeņa datu apkopošana un padziļināta analīze, lai varētu izskatīt migrantu integrāciju izglītības sistēmā visā Eiropā.

5. Pieejamo datu pārskats

5.1 Datu avoti

Darbaspēka pētījums ir svarīgs līdzeklis rādītāju izstrādē. Darbaspēka pētījums ir galvenais ES līmeņa saskaņotas un salīdzināmas darba tirgus statistikas avots. Lai gan darbaspēka pētījumā saistībā ar izglītību un apmācību apskatīta jauniešu izglītība, mūžizglītība un pirmstermiņa mācību pārtraukšana, tāpat tajā atspoguļoti dati par nodarbinātību un bezdarbu (t.i. līmenis, pieaugums, iedzīvotāju aktivitāte/pasivitāte), kas, piemēram, saista nodarbinātības statusu ar dzimumu, vecuma grupām, iegūtās izglītības līmeni, valstspiederību, ģimenes stāvokli un/vai apgādājamo bērnu skaitu.

Spēcīgi attīstījies starptautiskā sadarbība datu ievākšanā un salīdzināmo datu analīzē. UNESCO, ESAO un ES kopā izveidojušas (*UOE*) anketu, kurā iekļautas starptautiskas definīcijas salīdzināmu datu vākšanai. Tādēļ uz šīs anketas balstās gandrīz visi kvantitatīvie starptautiskie izglītības salīdzinājumi.

Turklāt *Eurostat* un *Eurydice*, kā arī tādas publikācijas kā *She Figures* un *OECD education at a glance (Izglītība īsumā)* sniedz attiecīgus datus, informāciju un analīzes, kas attiecas uz sievietes un vīriešu izglītību un apmācību. Tomēr definīcijas un interpretācija, jo īpaši saistībā ar analīzēm, kam nepieciešams dalījums pa dzimumiem, ne vienmēr sakrīt, tādējādi samazinot datu izmantojamību (skatīt II pielikumu: Datu bāzes).

5.2 *ISCED* klasifikācija kā pamats datu analīzei

Šim nolūkam (skatīt III pielikumu: *ISCED* 97 klasifikācija) izveidoja 1997. gada versiju *UNESCO* Starptautiskai standartizētai izglītības klasifikācijai (*ISCED-97*). *ISCED* klasifikācijā pieļauj valstu atšķirības grādu un kvalifikāciju struktūrās. Tādējādi tas nodrošina nepārspējamu sistēmu, kurā var augstā salīdzināmības līmenī pētīt starptautiskās terciārās izglītības sistēmas. Tā ir visaptveroša, starptautiski izmantota un tajā ir tikai dažas nepilnības. Tādēļ *ISCED* klasifikācija joprojām ir vissarežģītākā izglītības kategorizācija, ar kuras palīdzību var veikt datu analīzi un nonākt pie secinājumiem.

5.3 Strukturālie rādītāji

Saistībā ar Lisabonas stratēģiju Padome aicināja Komisiju izstrādāt gada apkopojuma ziņojumu, balstoties uz strukturālajiem rādītājiem, kas nodrošina instrumentu, lai objektīvi varētu spriest par panākumiem Lisabonas mērķu izpildē, un atbalsta ziņojuma galvenos vēstījumus. Padomei iesniegtajā 2005. gada pavasara ziņojumā Komisija nāca klajā ar jaunu pieeju Lisabonas stratēģijai, kas koncentrējas uz izaugsmi un nodarbinātību.

Strukturālie rādītāji attiecas uz šādām sešām jomām: vispārējā ekonomikas situācija, nodarbinātība, inovācijas un pētniecība, ekonomikas reforma, sociālā kohēzija un vide. Attiecībā uz sieviešu izglītību un apmācību ir iekļauti rādītāji par zinātņu un tehnoloģiju absolventiem, jaunatnes iegūtās izglītības līmeni un mūžizglītību.

5.4 Tematiskie rādītāji - Virzība uz Lisabonas mērķiem izglītībā un apmācībā

Vairāki tematiskie rādītāji ir izveidoti un pārraudzīti ar mērķi pārskatīt panākumus, kas gūti, sasniedzot Lisabonas mērķus izglītībā un apmācībā. Līdz 2006. gadam izskatīja šādas deviņas jomas: skolotāju kvalitātes uzlabošana; zināšanu sabiedrības prasmju attīstīšana; arvien vairāk studentu piesaistīšana zinātniskām un tehniskām studijām; investīcijas izglītībā un apmācībā; informācijas un komunikācijas tehnoloģiju nodrošinājums visiem; dalība izglītībā un apmācībā; pirmstermiņa mācību pārtraukšana; uzlabota svešvalodu apguve, mobilitāte un sadarbība.

6. Rādītāji

6.1 1. rādītājs: Sieviešu un vīriešu absolventu proporcija visu absolventu vidū zinātnes un tehniskajās disciplīnās

Rādītājā attēlota sieviešu un vīriešu terciārās izglītības absolventu proporcija zinātnes (zinātne, matemātika un datorzinības) un tehniskajās (inženierzinātnes, rūpniecība un celtniecība) disciplīnās 2004. gadā gan valsts, gan privātajās iestādēs, pabeigtas diploma/pēcdiploma (*ISCED* 5) studijas, kā arī augstākās pētniecības studijas (*ISCED* 6) salīdzinājumā ar kopējo terciārās izglītības absolventu skaitu attiecīgajās studiju jomās.

Izglītības līmeņi un jomas, uz ko atsaucas rādītājā, atbilst Starptautiskai standartizētai izglītības klasifikācijai (*ISCED* 97) un *Eurostat* Izglītības un apmācību jomu rokasgrāmatai (1999). *ISCED* 5 ir definēts kā terciārās izglītības pirmais posms, kas aptver divas kategorijas - *ISCED* 5a un *ISCED* 5b. Lielākā daļa *ISCED* 5a programmu galvenokārt balstās uz teoriju, un to mērķis ir nodrošināt pietiekamu kvalifikāciju mācību uzsākšanai augstākās zinātniskās pētniecības programmās un darbam profesijās ar augstām prasībām attiecībā uz iemaņām. *ISCED* 5b programmas ir balstītas uz praksi,

un programmas saturs parasti ir veidots tā, lai sagatavotu studentus konkrētai profesijai. *ISCED 5b* programmās iegūtās kvalifikācijas nenodrošina tiešu piekļuvi augstākām zinātniskās pētniecības programmām.

Apzīmējums *ISCED 6* attiecas uz programmām terciārās izglītības otrajā posmā, ko noslēdz augstākās zinātniskās kvalifikācijas piešķiršana, bieži vien doktora grāda vai augstākas kvalifikācijas piešķiršana. Šīs programmas veltītas padziļinātām studijām, oriģināliem pētījumiem, un sagatavo absolventus akadēmiskai karjerai augstākās izglītības iestādēs.

Rādītājā nošķirtas absolventes sievietes un absolventi vīrieši ar *ISCED 5* un *ISCED 6* kvalifikācijām, un tādējādi tiek ilustrēta tendence, kāda ir sievietēm iesaistīties zinātnes un tehniskās disciplīnās attiecībā uz iegūto kvalifikāciju līmeni, kā arī iegūto profesiju. Šis nošķīrums padziļina analīzi, jo absolventu izglītības lēmumi un sasniegumi var ievērojami ietekmēt karjeru un viņiem pieejamās sabiedrības lomas. Turklāt interešu jomas ir sīkāk kvalificētas, lai atklātu iespējamās atšķirības. Tas, ka dati ir sniegti kā proporcija no kopējā absolventu skaita attiecīgajā jomā, atvieglo analīzi un līdz ar to arī horizontālas un vertikālas segregācijas noteikšanu.

6.1 tabula: Absolventi - sievietes un vīrieši (ISCED 5; ISCED 6) a) zinātnes, matemātikas un datorzinību jomā un b) inženierzinātnes, ražošanas un būvniecības jomā, attēloti kā % no kopējā absolventu skaita attiecīgajā jomā (2004) ¹⁾

	ISCED 5				ISCED 6			
	Science, mathematics and computing		Engineering, manufacturing and construction		Science, mathematics and computing		Engineering, manufacturing and construction	
	Women	Men	Women	Men	Women	Men	Women	Men
geo								
eu25 European Union	39,8	60,2	23,6	76,4	39,0	61,0	23,2	76,8
be Belgium	30,4	69,6	20,8	79,2	28,9	71,1	20,2	79,8
bg Bulgaria	56,4	43,6	37,2	62,8	55,8	44,2	39,2	60,8
cz Czech Republic	40,0	60,0	24,4	75,6	34,9	65,1	21,2	78,8
dk Denmark	33,7	66,3	31,4	68,6	26,0	74,0	27,9	72,1
de Germany	36,1	63,9	17,4	82,6	29,5	70,5	11,8	88,2
ee Estonia	48,1	51,9	33,1	66,9	44,0	56,0	37,5	62,5
ie Ireland	42,9	57,1	17,3	82,7	45,3	54,7	28,7	71,3
gr Greece	42,8	57,2	38,5	61,5	32,3	67,7	21,0	79,0
es Spain	36,4	63,6	25,7	74,3	48,9	51,1	27,9	72,1
fr France ^{II)}	30,9	69,1	24,7	75,3	34,4	65,6	-	-
it Italy	53,6	46,4	28,6	71,4	54,0	46,0	31,2	68,8
cy Cyprus	42,2	57,8	20,2	79,8	83,3	16,7	-	-
lv Latvia	39,2	60,8	28,2	71,8	53,3	46,7	38,5	61,5
lt Lithuania	43,2	56,8	33,3	66,7	61,4	38,6	33,9	66,1
lu Luxembourg ^{III)}	-	-	-	-	-	-	-	-
hu Hungary	38,0	62,0	23,6	76,4	32,7	67,3	33,3	66,7
mt Malta ^{IV)}	34,5	65,5	19,3	80,7	60,0	40,0	20,0	80,0
nl Netherlands	23,0	77,0	15,4	84,6	37,7	62,3	23,4	76,6
at Austria	35,8	64,2	17,1	82,9	35,1	64,9	18,6	81,4
pl Poland	40,7	59,3	27,7	72,3	52,9	47,1	24,1	75,9
pt Portugal	50,7	49,3	33,8	66,2	51,5	48,5	35,6	64,4
ro Romania	59,1	40,9	32,5	67,5	45,7	54,3	28,7	71,3
si Slovenia	39,8	60,2	21,1	78,9	40,9	59,1	25,6	74,4
sk Slovakia	40,8	59,2	31,7	68,3	46,3	53,7	29,7	70,3
fi Finland ^{V)}	50,2	49,8	21,6	78,4	41,0	59,0	20,7	79,3
se Sweden	47,5	52,5	28,9	71,1	39,1	60,9	25,9	74,1
uk United Kingdom	37,4	62,6	20,0	80,0	37,9	62,1	21,2	78,8

Avots: Eurostat, Izglītības rādītāji

¹⁾ 2004. gadā ES pievienojās desmit jaunas dalībvalstis (Čehijas Republika, Kipra, Igaunija, Ungārija, Latvija, Lietuva, Malta, Polija, Slovākija un Slovēnija), un minētā gada laikā ievērojams skaits studentu aizceļoja uz "vecajām" ES dalībvalstīm. Intelektuālā darbaspēka emigrācija atspoguļota skaitļos par ES absolventiem 2004. gadā.

^{II)} Avots: Francijas statistika. Nav pieejami dati par inženierzinātnēm, ražošanu un būvniecību (ISCED 6).

^{III)} Luksemburgas universitāte dibināta 2003. gadā. Tādēļ nav pieejami dati par absolventiem 2004. gadā.

^{IV)} Avots: Malas valsts statistika

^{V)} Avots: Somijas valsts statistika

Lai gan ievērojami palielinājies to studentu skaits, kas ES uzsāk terciāro izglītību, un līdz ar to palielinājies absolventu skaits, tomēr joprojām redzama dzimumu attiecība studiju jomas izvēlē, un tādēļ arvien vēl ir būtiski apspriest dzimumu līdztiesību. Tādēļ dzimumu jautājumus nevar apspriest tikai saistībā ar taisnīgumu vispārējā dalībā vai absolvēšanas līmeņos.

Lielākajā daļā ES valstu redzams līdzīgs modelis, kurā zinātnes un tehniskajās jomās vīriešu ir vairāk nekā sieviešu, un apgrieztais modelis redzams jomās, kas nav saistītas ar zinātni vai tehniku. Tā kā Eiropas vidējais rādītājs ir 39.8% (*ISCED* 5) un 39% (*ISCED* 6) absolventes sievietes zinātnes, matemātikas un datorzinību jomā un 23.6% (*ISCED* 5) un 23.2% (*ISCED* 6) absolventes sievietes inženierzinātnes, ražošanas un būvniecības jomā, sievietes joprojām ir mazāk pārstāvētas šajās jomās.

Galvenokārt tikai Skandināvijas un Austrumeiropas valstīs absolventu sieviešu skaits zinātnes un tehniskajās disciplīnās pārsniedz Eiropas vidējo rādītāju un pat šajās valstīs minētā pozitīvā tendence ne vienmēr vērojama arī darba tirgū. Valsts līmenī konstruktīvi jānojauc tādas barjeras sieviešu dalībai kā kultūras aizspriedumi un stereotipi par sievietēm zinātnes un tehniskajās disciplīnās.

Būtisks uzdevums ir izmantot sieviešu potenciālu zinātnes un tehniskajās disciplīnās. Skatoties no ekonomikas perspektīvas, šīs divas jomas nevar iztikt bez sieviešu talanta un prasmēm. Tādēļ visu iespējamo resursu izmantošana ir efektivitātes jautājums. Tādēļ rodas jautājums saistībā ar politikas aspektiem par to, ko varētu darīt, lai uzlabotu dzimumu līdzsvaru plašajā zinātnes, matemātikas un datorzinību un inženierzinātnes, ražošanas un būvniecības jomā pirmajā augstākajā līmenī (*ISCED* 5), tādējādi uzlabojot dzimumu līdzsvaru *ISCED* 6 līmenī, kā arī augsti kvalificētās profesijās abās minētajās jomās. Lai palielinātu ES pētniecības iespējas, uzmanība jāpievērš gan studiju jomām, gan izglītības līmenim.

6.2 2. rādītājs: Sieviešu un vīriešu nodarbinātības rādītājs dalījumā pēc augstākā iegūtā izglītības līmeņa

Mērot pa dzimumiem iedalītus nodarbinātības rādītājus ar sasniegto izglītību, rodas ieskats par zināšanu un prasmju līmeni, kas pieejamas darba tirgū, kā arī palīdz izvērtēt apmēru, kādā darba tirgus piedāvā piemērotas darba vietas sievietēm un vīriešiem. Rādītājā attēlots to sieviešu un vīriešu nodarbinātības rādītājs, kas ir vecumā no 25 līdz 64 gadiem, pēc augstākās iegūtās izglītības. *ISCED* 97 klasifikāciju izmanto, lai definētu iegūtās izglītības līmeni, ko dala trīs kategorijās:

- a) pirmskolas izglītība, pamatzglītība un zemākā līmeņa vidējā izglītība (*ISCED* 0-2);
- b) augstākā līmeņa vidējā izglītība un pēcvidusskolas neterciārā izglītība (*ISCED* 3-4); un
- c) terciārā izglītība (*ISCED* 5-6).

Šajās kategorijās attēlota atšķirība zināšanās, prasmēs un kvalifikācijā, ko iegūst dažādos izglītības līmeņos. Turklāt tās norāda atšķirīgās darba iespējas un mērķus darba tirgū, kas saistīti ar katru kategoriju. Dati balstīti uz pētījumu par darbaspēku.

6.2 tabula: Sieviešu un vīriešu (vecumā starp 25 un 64 gadiem) nodarbinātības rādītājs pēc augstākās iegūtās izglītības līmeņa (2006)

		Total (ISCED 1997)		Pre-primary, primary and lower secondary education - levels 0-2 (ISCED 1997)		Upper secondary and post-secondary non-tertiary education - levels 3-4 (ISCED 1997)		Tertiary education - levels 5-6 (ISCED 1997)	
		Between 25 and 39 years	Between 40 and 64 years	Between 25 and 39 years	Between 40 and 64 years	Between 25 and 39 years	Between 40 and 64 years	Between 25 and 39 years	Between 40 and 64 years
geo	sex								
eu25 European Union (25 countries)	m Males	86.3	74.7	79.9	65.6	86.9	75.9	91.2	85.4
	f Females	69.7	57.9	50.3	42.8	70.4	63.9	82.6	79.6
be Belgium	m Males	86.4	68.9	74.0	55.4	88.3	74.6	92.3	82.9
	f Females	76.1	51.0	49.0	33.8	74.4	57.4	88.9	74.1
bg Bulgaria	m Males	80.5	68.2	58.6	47.3	83.8	74.3	94.1	83.3
	f Females	70.4	59.0	38.4	31.9	73.1	66.0	86.6	76.7
cz Czech Republic	m Males	91.2	78.1	57.2	52.0	92.9	78.3	93.9	89.5
	f Females	66.6	62.7	40.5	39.7	67.3	65.6	73.7	82.5
dk Denmark	m Males	89.1	81.3	76.5	69.4	91.1	81.5	91.1	88.1
	f Females	79.8	72.1	59.3	58.3	79.0	70.3	86.2	84.1
de Germany	m Males	83.5	75.9	67.2	62.2	83.3	74.4	93.0	84.8
	f Females	70.4	63.2	45.6	46.4	72.8	64.6	82.1	78.0
ee Estonia	m Males	90.0	77.1	76.3	58.9	90.2	76.5	96.5	88.4
	f Females	77.3	77.2	54.3	54.3	74.6	77.1	86.5	84.9
ie Ireland	m Males	89.1	80.6	79.2	72.0	91.8	86.8	93.2	90.6
	f Females	72.2	55.2	45.8	38.2	69.9	61.0	84.4	77.4
gr Greece	m Males	89.1	80.0	90.1	75.3	88.9	82.2	88.2	88.1
	f Females	63.6	46.4	46.7	36.4	61.8	48.2	79.6	77.6
es Spain	m Males	87.5	78.7	85.5	73.7	88.5	84.6	89.3	86.6
	f Females	68.0	48.3	53.0	36.3	68.3	61.1	80.0	76.7
fr France	m Males	86.1	71.2	75.9	61.4	88.8	75.5	88.8	81.4
	f Females	71.3	61.5	49.0	51.3	71.8	67.3	81.7	74.2
it Italy	m Males	85.4	73.9	84.9	65.6	86.4	82.3	83.2	89.8
	f Females	60.8	45.4	44.9	29.7	67.1	63.3	73.2	81.1
cy Cyprus	m Males	92.6	86.2	84.2	83.1	95.4	85.6	93.5	91.9
	f Females	77.4	58.0	66.0	46.1	73.0	62.0	86.4	77.3
lv Latvia	m Males	83.8	74.3	74.6	56.0	84.8	76.1	96.9	87.6
	f Females	76.5	69.9	49.0	36.9	76.4	69.3	86.7	86.8
lt Lithuania	m Males	84.0	75.8	55.6	45.3	86.8	79.6	93.2	83.4
	f Females	81.0	66.5	53.6	32.7	76.8	65.7	92.2	85.1
lu Luxembourg (Grand-Duché)	m Males	93.2	75.5	92.6	68.6	93.7	74.9	93.2	85.2
	f Females	73.1	51.6	66.7	42.9	70.1	52.5	81.9	72.9
hu Hungary	m Males	85.4	64.1	64.2	37.1	88.0	68.9	93.8	80.7
	f Females	64.2	54.3	35.0	32.9	65.6	60.3	80.3	77.1
mt Malta	m Males	91.7	77.1	87.2	73.6	96.5	88.9	97.5	86.8
	f Females	51.8	23.1	35.7	18.0	71.2	49.6	84.3	60.6
nl Netherlands	m Males	92.2	78.9	86.8	72.0	92.8	79.6	95.2	84.1
	f Females	79.9	60.8	58.4	43.8	81.0	67.2	90.3	77.8
at Austria	m Males	90.9	75.3	76.5	62.1	91.9	75.6	94.8	84.4
	f Females	76.2	60.0	57.7	47.4	78.8	62.5	84.1	80.6
pl Poland	m Males	81.9	62.4	60.9	43.3	81.8	63.2	92.0	82.8
	f Females	66.8	48.0	39.6	28.2	61.7	48.3	84.5	75.3
pt Portugal	m Males	87.9	77.1	89.3	75.2	83.1	82.2	88.5	88.0
	f Females	78.5	62.3	74.4	58.2	77.8	77.0	89.1	82.0
ro Romania	m Males	81.0	71.3	71.9	60.8	81.5	71.7	91.3	89.5
	f Females	71.0	56.7	51.7	44.3	73.0	61.2	90.6	85.8
si Slovenia	m Males	89.2	71.8	73.4	58.1	89.7	72.6	95.3	84.0
	f Females	84.8	60.7	75.1	45.5	82.4	60.2	92.5	83.5
sk Slovakia	m Males	86.0	72.1	27.6	34.5	87.9	73.9	97.2	87.4
	f Females	64.8	56.4	20.6	29.0	66.2	60.6	78.5	77.3
fi Finland	m Males	86.3	73.0	75.2	59.3	85.1	74.1	94.2	84.4
	f Females	75.2	72.2	52.0	54.1	72.6	72.0	82.4	84.3
se Sweden	m Males	87.4	81.7	75.3	74.6	89.0	82.8	88.9	86.7
	f Females	79.5	76.5	56.0	57.1	79.3	76.9	85.0	87.8
uk United Kingdom	m Males	88.6	79.3	76.7	67.1	90.2	81.2	94.3	86.6
	f Females	72.6	66.7	52.6	63.0	72.5	79.1	86.3	86.4

Avots: Eurostat, pētījums par darbaspēku (ceturkšņa pārskata rezultāti)

u: neuzticami vai neprecīzi dati

6.2. tabulā redzams, ka visās ES valstīs sieviešu un vīriešu nodarbinātības rādītājs palielinās, iegūtās izglītības līmenim paaugstinoties. Turklāt, neskatoties uz iegūto izglītības līmeni, laika gaitā nodarbinātības rādītājs samazinās. Tomēr ES dalībvalstīs šādas saistības pakāpe ievērojami atšķiras. Lai gan visās ES valstīs sieviešu nodarbinātības rādītāji ir zemāki nekā vīriešu rādītāji, šī atšķirība samazinās, pieaugot iegūtās izglītības līmenim. Nodarbinātības rādītājs sievietēm ar terciāro izglītību, piemēram, sasniedz augstu līmeni (vidējais rādītājs vecumā no 25 līdz 39 gadiem: 82.6%; vidējais rādītājs vecumā no 40 līdz 64 gadiem: 79.6%), tomēr joprojām redzamas līdzīgas atšķirības salīdzinājumā ar skaitļiem par vīriešiem ES valstīs.

No šiem datiem ir iespējams secināt, ka a) zemāk kvalificētām personām visticamāk nebūs darba, vai tās pavisam izslēgs no darba tirgus (pasivitāte) un b) ka dzimumu atšķirības kļūst lielākas, ja iegūtās izglītības līmenis kļūst zemāks. (ES vidējais rādītājs) Sieviešu nodarbinātības rādītājs ataino nozīmīgu atšķirību starp sievietēm, kam ir augstākā līmeņa vidējās izglītības un pēcvidusskolas neterciārās izglītības kvalifikācija (*ISCED* 3-4), un sievietēm ar zemāku kvalifikāciju (*ISCED* 0-2).

Lai gan apmēram 50% sieviešu (vecumā no 25 līdz 39 gadiem) un 43% sieviešu (vecumā no 40 līdz 64 gadiem), kuru iegūtās izglītības līmenis ir *ISCED* 0-2, ir aktīvi iesaistītas darba tirgū, vīriešiem ar tāda paša līmeņa pirmskolas izglītību, pamatizglītību un zemākā līmeņa vidējo izglītību ir attiecīgi par 29.6 procentu punktiem (vecumā no 25 līdz 39 gadiem) un 22.8 procentu punktiem lielāka iespēja atrast darbu. Lai gan *ISCED* 0-2 līmenī dzimumu atšķirības sastopamas vienmēr, tomēr nevajadzētu aizmirst, ka arī *ISCED* 3-4 līmenī atšķirība starp sieviešu un vīriešu nodarbinātības rādītājiem ir 16.5-/12 procentu punkti (ES vidējais rādītājs) un 8.5/5.8 procentu punkti terciārās izglītības līmenī (*ISCED* 5-6 līmenis).

Apspriežot nodarbinātības rādītājus, jāņem vērā arī ekonomiskā pasivitāte. Ekonomiski pasīvas personas ir tādas personas, kurām nav darba un kuras vai nu aktīvi nemeklē darbu, vai arī pašlaik nevar strādāt. Ekonomiskā pasivitāte ir saistīta ar vecumu un dzimumu. Ir daudz lielāka iespēja, ka sievietes paliks ārpus darba tirgus, kam galvenais

iemesls ir ģimenes pienākumi. Turklāt personu ar zemāku iegūtās izglītības līmeni un vecāko iedzīvotāju ekonomiskā pasivitāte ir augstāka par vidējo rādītāju. Tādēļ ekonomiskā pasivitāte ievērojami ietekmē diezgan zemo to sieviešu nodarbinātības rādītāju, kam iegūtās izglītības līmenis ir *ISCED* 0-2, kā arī atšķirības nodarbinātības rādītājos starp vecuma grupām 25-39 gadi un 40-64 gadi. Turklāt lielākajai daļai personu ar zemu kvalifikāciju bērnu aprūpes izmaksas ir lielākas par algu, un tādēļ daudzas sievietes ar zemu kvalifikāciju nolemj palikt mājās.

Tādējādi, lai gan sievietes sniedz lielu ieguldījumu vispārējos ES nodarbinātības rādītājos, tomēr ir lielāka iespēja, ka darbā pieņems vīrieti, nevis sievieti. ES ekonomiskās attīstības virzība prasa konkurētspējīgu vidi, kurā vienlīdzīgi jāiekļauj kā sievietes, tā vīrieši. Tādēļ jāuzlabo sieviešu un vīriešu kvalifikācija, lai palielinātu viņu darba tirgus potenciālu. Vienlaikus ir ļoti svarīgi darba tirgū izmantot gan sieviešu, gan vīriešu esošās prasmes un talantus.

- 6.3 3.a rādītājs: Sieviešu un vīriešu proporcionālā attiecība *ISCED* klasifikācijas 5a-absolventu vidū no visiem *ISCED* 5a-absolventiem un sieviešu un vīriešu proporcionālā attiecība doktorantūras studiju absolventu vidū no visiem doktora studiju absolventiem dalījumā pa studiju jomām un kopā.

Šis rādītājs ir sadalīts divās daļās. Šajā rādītājā apskata akadēmisku iestāžu *ISCED* 5a-absolventu proporcionālo attiecību sieviešu un vīriešu vidū, ko analizē dalījumā pa studiju jomām un kur ietilpst terciārās izglītības programmas ar akadēmisku ievirzi. *ISCED* 5a-absolventi ir kvalificēti darbam profesijās ar augstām prasībām attiecībā uz iemaņām vai augstākajās izpētes programmās.

Tāpat rādītājā apskata proporcionālo attiecību akadēmisku iestāžu doktora studiju vai līdzīga līmeņa studiju (*ISCED* 6) absolventu vidū no visiem doktora studiju vai līdzīga līmeņa studiju absolventiem dalījumā pa studiju jomām. Izskatot dalījumu pa studijām *ISCED* 5a līmenī un doktora studiju vai līdzīga līmeņa studiju līmenī, atklājas dzimumu līdzsvars augsti kvalificētu absolventu vidū, sasniedzot brīdi, kad pielaiž augstākās izpētes programmās un stājas darbā. Tāpat tas norāda sieviešu un vīriešu panākumu līmeni dažādās studiju jomās akadēmiskā un augstākās izpētes līmenī.

Table 6.3.a: Proportion of female ISCED 5a-graduates and male ISCED 5a-graduates of all ISCED 5a-graduates by broad field of study and total (2004) ¹⁾

iscedsa_d1+5a_d2Tertiary programmes with academic orientation - all first degrees (ISCED 1997)																
Total			Teacher training and education science		Humanities and arts		Social sciences, business and law		Science, mathematics and computing		Engineering, manufacturing and construction		Agriculture and veterinary		Health and Welfare	
qec	Women	Men	Women	Men	Women	Men	Women	Men	Women	Men	Women	Men	Women	Men	Women	Men
eu25European Union (25 countries)	58.4	41.6	77.6	22.4	71.2	28.8	60.6	39.4	42.2	57.8	25.7	74.3	52.4	47.6	75.6	24.4
beBelgium	52.7	47.3	72.0	28.0	64.0	36.0	55.2	44.8	38.7	61.3	23.3	76.7	49.0	51.0	59.9	40.1
bgBulgaria	58.0	42.0	73.3	26.7	64.7	35.3	61.7	38.3	56.4	43.6	37.9	62.1	43.0	57.0	64.0	36.0
czCzech Republic	56.8	43.2	76.8	23.2	64.5	35.5	60.9	39.1	40.6	59.4	24.1	75.9	56.4	43.6	73.9	26.1
dkDenmark	62.0	38.0	73.9	26.1	67.7	32.3	51.8	48.2	38.3	61.7	26.3	73.7	59.0	41.0	83.6	16.4
deGermany	49.9	50.1	71.9	28.1	69.2	30.8	47.7	52.3	36.8	63.2	23.0	77.0	53.1	46.9	66.3	33.7
eeEstonia	69.6	30.4	91.7	8.3	81.1	18.9	67.6	32.4	54.4	45.6	34.3	65.7	62.5	37.5	88.5	11.5
ieIreland	59.6	40.4	80.8	19.2	65.9	34.1	59.6	40.4	41.2	58.8	25.0	75.0	44.8	55.2	82.6	17.4
grGreece	61.9	38.1	75.7	24.3	79.1	20.9	60.5	39.5	42.7	57.3	45.0	55.0	52.6	47.4	62.2	37.8
esSpain	60.0	40.0	79.2	20.8	66.3	33.7	61.4	38.6	44.0	56.0	30.9	69.1	46.5	53.5	79.2	20.8
frFrance ⁱⁱⁱ⁾	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
itItaly	58.1	41.9	85.1	14.9	77.0	23.0	57.2	42.8	53.6	46.4	28.6	71.4	43.5	56.5	66.3	33.7
cyCyprus	76.6	23.4	79.8	20.2	90.4	9.6	74.3	25.7	61.7	38.3	0.0	#DIV/0!	0.0	0.0	0.0	0.0
lvLatvia	70.1	29.9	89.6	10.4	83.4	16.6	70.1	29.9	40.2	59.8	30.9	69.1	47.3	52.7	84.6	15.4
ltLithuania	63.6	36.4	81.9	18.1	77.5	22.5	64.7	35.3	46.0	54.0	34.6	65.4	55.8	44.2	77.3	22.7
luLuxembourg ⁱⁱⁱ⁾ (Grand-Duché)	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
huHungary	63.7	36.3	78.6	21.4	71.3	28.7	67.0	33.0	36.7	63.3	24.3	75.7	46.3	53.7	79.9	20.1
mtMalta ^{iv)}	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
nlNetherlands	56.6	43.4	79.2	20.8	59.8	40.2	50.9	49.1	23.0	77.0	15.4	84.6	49.6	50.4	77.7	22.3
atAustria	50.7	49.3	76.4	23.6	62.5	37.5	54.6	45.4	35.8	64.2	18.9	81.1	59.0	41.0	60.7	39.3
plPoland	66.5	34.5	75.9	24.1	76.1	23.9	69.6	30.4	40.7	59.3	27.7	72.3	58.8	41.2	75.7	24.3
ptPortugal	68.3	31.7	85.1	14.9	71.5	28.5	64.8	35.2	54.2	45.8	36.0	64.0	62.0	38.0	80.1	19.9
roRomania	56.9	43.1	45.3	54.7	68.1	31.9	62.5	37.5	60.9	39.1	33.2	66.8	41.1	58.9	64.6	35.4
siSlovenia	62.5	37.5	81.7	18.3	73.2	26.8	64.6	35.4	45.0	55.0	27.0	73.0	57.0	43.0	66.0	34.0
skSlovakia	55.3	44.7	73.8	26.2	56.4	43.6	60.2	39.8	41.0	59.0	31.5	68.5	42.8	57.2	76.9	23.1
fiFinland ^{v)}	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
seSweden	63.3	36.7	80.0	20.0	66.4	33.6	59.6	40.4	51.6	48.4	29.3	70.7	55.9	44.1	85.4	14.6
ukUnited Kingdom	55.8	44.2	72.9	27.1	64.1	35.9	56.3	43.7	38.0	62.0	20.7	79.3	61.8	38.2	75.5	24.5

Source: Eurostat, Education indicators

- i) Ten new Member States (Czech Republic, Cyprus, Estonia, Hungary, Latvia, Lithuania, Malta, Poland, Slovakia, and Slovenia) joined the EU in 2004, and during that year, a considerable number of students migrated to the "old" EU Member States. This "brain drain" is reflected in the EU graduate figures for 2004.
- ii) Source: Statistics France.
- iii) Luxembourg's University was founded in 2003. Therefore, there is no graduate data available for 2004.
- iv) Source: National statistics, Malta
- v) Source: National statistics, Finland

Table 6.3.b: Proportion of female PhD graduates and male PhD graduates of all PhD graduates (PhD ISCED 6) by broad field of study and total (2004)¹⁾

iscied6_phdPhD/Doctorate (ISCED 6)																
Total		Teacher training and education science		Humanities and arts		Social sciences, business and law		Science, mathematics and computing		Engineering, manufacturing and construction		Agriculture and veterinary		Health and Welfare		
	Women	Men	Women	Men	Women	Men	Women	Men	Women	Men	Women	Men	Women	Men	Women	Men
de0																
eu25European Union (25 countries)	42.7	57.3	58.7	41.3	50.7	49.3	44.2	55.8	38.4	61.6	22.0	78.0	49.9	50.1	51.7	48.3
beBelgium	33.9	66.1	46.4	53.6	36.6	63.4	43.6	56.4	28.9	71.1	20.2	79.8	37.3	62.7	39.1	60.9
bgBulgaria	50.8	49.2	52.6	47.4	67.1	32.9	42.9	57.1	55.8	44.2	39.2	60.8	63.6	36.4	50.0	50.0
czCzech Republic	35.6	64.4	73.0	27.0	41.6	58.4	46.2	53.8	34.9	65.1	21.2	78.8	33.9	66.1	36.2	63.8
dkDenmark	35.9	64.1	0 ¹⁾	0 ¹⁾	50.0	50.0	39.1	60.9	26.0	74.0	27.9	72.1	56.2	43.8	46.0	54.0
deGermany	39.0	61.0	50.8	49.2	48.8	51.2	35.0	65.0	29.5	70.5	11.8	88.2	58.8	41.2	50.0	50.0
eeEstonia	62.2	37.8	100.0	0.0	60.7	39.3	61.5	38.5	44.0	56.0	37.5	62.5	20.0	80.0	80.5	19.5
ieIreland	45.7	54.3	50.0	50.0	47.9	52.1	53.1	46.9	45.3	54.7	28.7	71.3	47.6	52.4	55.0	45.0
grGreece	38.1	61.9	51.9	48.1	51.0	49.0	52.1	47.9	32.3	67.7	21.0	79.0	43.6	56.4	65.4	34.6
esSpain	47.5	52.5	57.5	42.5	48.8	51.2	49.0	51.0	48.9	51.1	27.9	72.1	44.1	55.9	51.8	48.2
frFrance ^{III)}	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
itItaly	50.9	49.1	72.5	27.5	58.5	41.5	50.4	49.6	54.0	46.0	31.2	68.8	54.4	45.6	61.5	38.5
cyCyprus	61.5	38.5	100.0	0.0	0.0	100.0	0.0	100.0	83.3	16.7	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
lvLatvia	58.3	41.7	100.0	0.0	50.0	50.0	57.9	42.1	53.3	46.7	38.5	61.5	100.0	0.0	52.9	47.1
ltLithuania	57.5	42.5	0.0	:	77.6	22.4	59.4	40.6	61.4	38.6	33.9	66.1	54.5	45.5	60.0	40.0
luLuxembourg ^{IV)} (Grand-Duche)	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
huHungary	42.9	57.1	66.1	33.9	50.0	50.0	45.7	54.3	32.7	67.3	33.3	66.7	30.3	69.7	39.9	60.1
mtMalta ^{V)}	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
nlNetherlands	39.4	60.6	0.0	0.0	42.7	57.3	40.9	59.1	37.7	62.3	23.4	76.6	39.0	61.0	48.6	51.4
atAustria	40.5	59.5	58.5	41.5	52.7	47.3	41.9	58.1	35.1	64.9	18.6	81.4	55.7	44.3	63.2	36.8
plPoland	46.9	53.1	:	:	54.9	45.1	48.2	51.8	52.9	47.1	24.1	75.9	48.7	51.3	51.5	48.5
ptPortugal ^{VI)}	47.8	52.2	78.3	21.7	50.9	49.1	46.3	53.7	51.3	48.7	35.0	65.0	52.8	47.2	46.3	53.7
roRomania	49.3	50.7	:	:	67.8	32.2	51.7	48.3	45.7	54.3	28.7	71.3	0.0	100.0	56.3	43.7
siSlovenia	40.6	59.4	50.0	50.0	57.5	42.5	39.0	61.0	40.9	59.1	25.6	74.4	50.0	50.0	53.8	46.2
skSlovakia	45.0	55.0	68.1	31.9	46.7	53.3	50.7	49.3	46.3	53.7	29.7	70.3	35.7	64.3	48.5	51.5
fiFinland ^{VII)}	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
seSweden	44.8	55.2	79.3	20.7	56.0	44.0	43.3	56.7	39.6	60.4	25.0	75.0	45.2	54.8	56.9	43.1
ukUnited Kingdom	43.1	56.9	60.4	39.6	49.3	50.7	50.7	49.3	37.9	62.1	21.2	78.8	47.2	53.1	54.5	45.5

Source: Eurostat, Education indicators

I) Ten new Member States (Czech Republic, Cyprus, Estonia, Hungary, Latvia, Lithuania, Malta, Poland, Slovakia, and Slovenia) joined the EU in 2004, and during that year, a considerable number of students migrated to the "old" EU Member States. This "brain drain" is reflected in the EU graduate figures for 2004.

II) Denmark's national statistics use different categories than those defined by Eurostat. Thus, the data shown in the table is skewed. Both, women and men make up the total of ISCED 6 graduates in teacher training & education.

III) No data for PhD ISCED 6 is available

IV) Luxembourg's University was founded in 2003. Therefore, there is no graduate data available for 2004.

V) No data for PhD ISCED 6 is available

V) National Portuguese statistics

V) No data for PhD ISCED 6 is available

Vispārējā *ISCED* 5a absolventu sieviešu daļa (vidējais rādītājs ES: 58,4%) pārsniedz vīriešu daļu. Tomēr pastāv būtiskas atšķirības tematiskajās jomās attiecīgajā *ISCED* 5a kvalifikācijas sieviešu proporcijā. Sievietes biežāk nekā vīrieši izvēlas tādas studiju jomas kā skolotāju apmācība un izglītība, humanitārās zinātnes un māksla, kā arī tādas studiju jomas, kas saistītas ar veselības aprūpi un labklājību. Studiju jomās, kas parasti asociējas ar stereotipu par vīriešiem, piemēram, zinātne, matemātika un datorzinības, kā arī inženierzinātne, rūpniecība un būvniecība, vīriešu proporcija ir lielāka. Tādējādi *ISCED* 5a absolventu vispārējā augstā daļa sieviešu norāda uz stereotipisku dzimumu modeli, analizējot dalījuma pa atsevišķām studiju jomām.

Tendences sieviešu un vīriešu studiju tematu izvēlē *ISCED* 6 līmenī atspoguļo situāciju *ISCED* 5a līmenī un pat pastiprina to attiecībā uz studiju tematiem, kuros parasti ir vairāk vīriešu. Taču ir redzams vīriešu proporcijas pieaugums tādās studijās, kurām agrāk priekšroku deva galvenokārt sievietes.

Tādējādi rādītājā vienlaikus atklājas gan horizontāla segregācija saistībā ar studiju tematu izvēli, gan vertikālas dzimumu atšķirības. Lielākajā daļā ES dalībvalstu vispārējā to sieviešu studentu proporcija, kas piedalās augstākajā izglītībā, ir lielāka un līdz absolvēšanai (*ISCED* 5a līmenis) vairumā gadījumu sievietes ir palielinājušas savu pārsvaru pār vīriešiem. Tomēr doktorantūras studiju vai līdzīga līmeņa studiju (*ISCED* 6) studentu vidū sieviešu/ vīriešu proporcija ir pretēja.

Ir būtiski apzināties, ka *ISCED* 5a un *ISCED* 6 līmenis kalpo par saikni starp izglītību un augsta līmeņa nodarbinātību, jo īpaši pētniecībā un izstrādē. Tādēļ politiku jākoncentrē uz to, lai veicinātu līdzsvarotas to sieviešu un vīriešu proporcijas izveidi, kas iegūst *ISCED* 5a līmeņa kvalifikāciju un doktora grādu vai līdzīgu kvalifikāciju. Tas ne tikai palielinātu oriģinālu izpēti pieeju klāstu, bet arī ļautu sievietēm un vīriešiem apgūt vajadzīgās prasmes un iegūt vajadzīgo kvalifikāciju, lai piedalītos pētniecības un izstrādes vadībā un lēmumu pieņemšanā gan privātajā, gan valsts sektorā.

6.4 3.b rādītājs: akadēmiskā personāla sieviešu un vīriešu proporcionālā attiecība dalījumā pa pakāpēm A, B un C un kopā

Relatīvais sieviešu un vīriešu sadalījums dažādos akadēmiskā stāža līmeņos ir ļoti nozīmīgs faktors dzimumu līdzsvara veicināšanā. Tādēļ ir vitāli svarīgi pārcelt akadēmiskās jomas nodarbinātības vertikālo dimensiju no dzimumu ziņā neobjektīvās pētniecības jomas uz radošu un ilgtspējīgu pētniecības un izpētes vidi, kurā vienlīdzīgu labumu gūst gan no sieviešu, gan vīriešu ieguldījuma.

Rādītājs par akadēmiskā personāla sieviešu un vīriešu proporcionālo attiecību visā akadēmiskajā personālā dalījumā pa pakāpēm un kopā ļauj izvērtēt dzimuma proporciju dažādos stāža līmeņos. Akadēmiskā personāla pakāpes kalpo par atsauces punktu. Šo Eiropas Komisijas ierosināto klasifikāciju izstrādāja Statistiskie korespondenti (Helsinku grupas "Sievietes un zinātne" apakšgrupa), lai atspoguļotu vertikālo dimensiju akadēmiskajā jomā, kas nav iekļauta *ISCED* klasifikācijā. Akadēmiskā personāla pakāpes attēlo saikni starp amatu akadēmiskās iestādēs, pieredzi un iegūtās izglītības līmeni:

A pakāpe: augstākā iespējamā pakāpe/amats, kurā parasti veic pētniecību;

B pakāpe: pētnieki, kas strādā amatā, kas zemāks par visaugstāko amatu (A), bet augstāks par doktora grādu tikko ieguvušiem pētniekiem; un C pakāpe: pirmā

pakāpe/amats, kurā parasti darbā pieņemtu tikko doktora grādu (*ISCED* 6) ieguvušu absolventu.

6.4 tabula: akadēmiskā personāla sieviešu un vīriešu proporcionālā attiecība akadēmiskajā jomā dalījumā pa pakāpēm A, B un C un kopā

	Grade A		Grade B		Grade C		Total	
	Women	Men	Women	Men	Women	Men	Women	Men
geo								
EU average	15.3	84.7	32.2	67.8	42.0	58.0	32.1	67.9
Belgium	9.0	91.0	20.7	79.3	33.1	66.9	25.3	74.7
Bulgaria	15.9	84.1	31.2	68.8	46.1	53.9	31.2	68.8
Czech Republic	10.3	89.7	22.1	77.9	40.2	59.8	32.0	68.0
Denmark	10.9	89.1	24.4	75.6	37.6	62.4	25.1	74.9
Germany	9.2	90.8	16.1	83.9	25.9	74.1	17.4	82.6
Estonia	17.2	82.8	37.1	62.9	56.6	43.4	44.0	56.0
Ireland	:	:	:	:	:	:	:	:
Greece	11.3	88.7	22.7	77.3	31.9	68.1	22.7	77.3
Spain	12.9	87.1	25.8	74.2	39.3	60.7	34.2	65.8
France	16.1	83.9	38.7	61.3	:	:	31.9	68.1
Italy	16.4	83.6	31.4	68.6	43.8	56.2	31.2	68.8
Cyprus	10.2	89.8	17.2	82.8	37.5	62.5	29.9	70.1
Latvia	26.5	73.5	37.0	63.0	65.0	35.0	57.7	42.3
Lithuania	12.1	87.9	37.4	62.6	49.5	50.5	38.7	61.3
Luxembourg	:	:	:	:	:	:	:	:
Hungary	15.4	84.6	30.9	69.1	46.0	54.0	36.2	63.8
Malta	2.3	97.7	31.7	68.3	14.2	85.8	26.7	73.3
Netherlands	9.4	90.6	14.2	85.8	27.0	73.0	19.3	80.7
Austria	9.5	90.5	16.2	83.8	35.6	64.4	25.8	74.2
Poland	19.5	80.5	27.4	72.6	41.0	59.0	34.9	65.1
Portugal	20.9	79.1	34.4	65.6	43.4	56.6	38.0	62.0
Romania	18.0	82.0	34.9	65.1	:	:	41.4	58.6
Slovenia	13.5	86.5	31.5	68.5	48.5	51.5	28.5	71.5
Slovakia	29.1	70.9	49.1	50.9	:	:	39.6	60.4
Finland	21.2	78.8	46.6	53.4	52.9	47.1	38.9	61.1
Sweden	17.6	82.4	36.1	63.9	52.2	47.8	33.0	67.0
United Kingdom	16.1	83.9	38.6	61.4	40.0	60.0	37.5	62.5

Avots: "She Figures 2006" - Women and Science Statistics and Indicators (Sievietes un zinātniskā statistika un rādītāji)

Spriežot pēc 6.4 tabulas indikatīvajiem datiem, skaidri redzams, ka akadēmiskajā jomā noteicošā ir vertikālā dimensija. Lai gan akadēmiskās karjeras sākumā ir 42% sieviešu (vidējais ES rādītājs: C pakāpe), tikai 15% no A amatiem (vidējais ES rādītājs) ieņem sievietes. Kopumā vīrieši ieņem lielāko daļu akadēmisko iestāžu A un B pakāpes amatu, attiecīgi 84.7% un 67.8% (vidējais ES rādītājs). Tas nozīmē to, ka tikai niecīga daļa sieviešu, kas strādā pētniecības jomā, sasniedz augstākos amatus savas karjeras laikā.

To daļēji var izskaidrot ar faktu, ka sievietes turpina sastapties ar šķēršļiem, kas viņām neļauj pilnībā izmantot savu potenciālu. Bieži vien sievietēm ieņemot visaugstākos amatus traucē tas, ka trūkst piekļuves produktīviem resursiem un padomdevējiem, pastāv "džentelmeņu klubiņi", neelastīgi darba apstākļi/darbalaiks, trūkst ģimenei labvēlīgas darba vides, pastāv nepiemērots ģimenes pienākumu sadalījums, kā arī trūkst piemērotas un finansiāli pieejamas bērnu aprūpes un pastāv diskriminācija, kas balstās uz attieksmi. Turpretim, vīrieši joprojām ir daudz mazāk iesaistīti ģimenes pienākumos un tādējādi viņus mazāk ietekmē jautājums saistībā ar ģimenes un darba dzīves apvienošanu. Izplatītu stereotipu dēļ vīriešu loma šajā sakarā ir novērtēta par zemu. Ja vīrieši aktīvi un vienlīdzīgi piedalītos ģimenes pienākumu pildīšanā un bērnu aprūpē, dzimumu līdztiesība spertu milzīgu soli uz priekšu.

Lai gan ir gūti panākumi, tomēr nevienlīdzība saglabājas. Ir jāpārdomā nodarbinātības politikas aspekti, lai dzimumu perspektīvu integrētu akadēmiskajā jomā, lai pievērstu uzmanību plašajām iespējām un lai izskaustu jebkuru negatīvo pašreizējo darba un nodarbinātības modeļu akadēmiskajā jomā ietekmi uz dzimumiem. Pekinas Rīcības platformā ir uzsvērts, ka pilnīgas sieviešu un vīriešu vienlīdzības panākšanai pētniecībā, zinātnē un ekonomikā ir vajadzīgi aktīvi centieni, lai veicinātu tā ieguldījuma pilnīgu atzīšanu un novērtēšanu, ko gan sieviešu, gan vīriešu darbs, pieredze, zināšanas un vērtības var sniegt sabiedrībai.

7. Secinājumi

Eiropas Savienībā sievietes izglītībā un apmācībā neatpaliek no vīriešiem. Dzimumu attiecība, uzsākot terciāro izglītību, ir sasniegusi līdzsvaru. Vidēji sievietes sasniedz augstāku izglītības/apmācības līmeni nekā vīrieši.

Prezidentvalsts Vācijas ziņojumā ir ierosināti rādītāji, kas sniedz informāciju par dzimumu līdzsvaru terciārajā izglītībā, pētniecībā, kā arī par guvumiem no izglītības iegūšanas. Rādītāji izceļ jomas, kurās parādās dzimumu nelīdzsvarotība, un attaisno pastāvošās ES stratēģijas, lai veicinātu dzimumu līdztiesību izglītībā, pētniecībā un nodarbinātībā.

Pirmie būtiskie rezultāti liecina, ka, neskatoties uz to, ka terciārajā izglītībā piedalās vairāk sieviešu nekā vīriešu, zinātnē un tehniskās disciplīnās jo projām ir vairāk vīriešu. Tāpat galvenais konstatējums ir tas, ka sieviešu un vīriešu dalība darba tirgū ir saistīta ar viņu iegūto izglītības līmeni. Sievietēm šī saikne ir spēcīgāka nekā vīriešiem. Jo augstāks ir iegūtās izglītības līmenis, jo mazāka dzimumu atšķirība nodarbinātības rādītājos. Tomēr zināma atšķirība vienmēr saglabājas. Tam ir dažādi savstarpēji saistīti iemesli: sievietēm un vīriešiem nav iespējams veiksmīgi apvienot darba un ģimenes dzīvi, bieži vien ģimenes pienākumi nav vienlīdzīgi sadalīti starp sievietēm un vīriešiem, pastāv stereotipiskas dzimumu lomas un atklāta diskriminācija.

Trešais būtiskais konstatējums, kas izriet no indikatīvajiem datiem, ir saistīts ar vertikālo dzimumu segregāciju akadēmiskajā jomā. Jo augstāk akadēmiskajā hierarhijā skatās, jo mazāk sieviešu tur atrodamas. Iemesls tam ir tāds pats kā iemesls nevienlīdzīgai sieviešu un vīriešu dalībai vispārējā darba tirgū.

Šā ziņojuma rezultāti skaidri parāda vajadzību pastiprināti darīt visu, lai mudinātu gan sievietes, gan vīriešus turpināt nodoties izvēlētajai profesijai, jo īpaši, taču ne tikai terciārajā jomā. Lai to izdarītu, ir nepieciešams nodrošināt pietiekami daudz iespēju apvienot ģimenes pienākumus ar izglītību, apmācību, pētniecību un/vai darbu, ar dzimumu stereotipu pārvarēšanu, kā arī ar tiešas un netiešas dzimumu diskriminācijas novēršanu, izmeklēšanu un izskaušanu.

Lai gan ierosinātajos rādītājos uzsvāru liek uz to, ka izglītības un pētniecības jomā vajadzīga dzimumu līdztiesības politika, tāpat ziņojumā "mūžizglītība" un "migranti izglītības sistēmā" skaidri atzīti par tādiem sieviešu un vīriešu izglītības un apmācības aspektiem, kas jāizskata tālāk, ņemot vērā dzimumu aspektu. Taču, ņemot vērā to, ka mūžizglītības strukturālais rādītājs sniedz tikai nedaudz ar katru dzimumu atsevišķi saistītas informācijas ES līmenī un ka trūkst atbilstīgu, konkrētu un salīdzināmu datu par abu dzimumu migrantiem, jo dažādās dalībvalstīs spēkā ir dažādas definīcijas un dažādi tiesību akti, pašlaik nav iespējams izstrādāt rādītājus par "mūžizglītību" un "migrantiem izglītības sistēmā".

Pekinas Rīcības platformas īstenošanas rādītāji ES dalībvalstīs

Kopš 1999. gada Padome ir pieņēmusi šādus dzimumu līdztiesības rādītājus:

- sievietes pie varas un lēmumu pieņemšanā, prezidentvalsts Somija, 1999. gads;
- sievietes tautsaimniecībā (darba un ģimenes dzīves apvienošana), prezidentvalsts Francija, 2000. gads;
- sievietes tautsaimniecībā (vienāds atalgojums), prezidentvalsts Beļģija, 2001. gads;
- vardarbība pret sievietēm, prezidentvalsts Dānija; balstīts uz prezidentvalsts Spānijas pētījumu un konferenci, 2002. gads;
- sievietes un vīrieši saimniecisku lēmumu pieņemšanā, prezidentvalsts Itālija; balstīts uz pētījumu, ko veica prezidentvalsts Grieķijas, 2003. gads;
- seksuāla uzmākšanās darbavietā, prezidentvalsts Nīderlande; balstīts uz pētījumu, ko veica prezidentvalsts Īrija, 2004. gads;
- sievietes un veselība, prezidentvalsts Austrija, 2006. gads;
- iestāžu mehānismi, prezidentvalsts Somija, 2006. gads.

Datu bāzes

Eiropas Kopienų Statistikų birojs (*Eurostat*)

Eurostat ir Eiropas Kopienų Statistikų birojs. Tā uzdevums ir nodrošināt Eiropas Savienību ar augstas kvalitātes pakalpojumiem, kas saistīti ar informāciju par statistisku . *Eurostat* cieši sadarbojas gan ar tādām starptautiskām organizācijām kā ANO un ESAO, gan ar valstīm ārpus ES. Būtisks *Eurostat* uzdevums ir koordinēt statistikas sistēmu attīstību kandidātvalstīs un jaunattīstības valstīs.

Eurostat datus izmantoja šā ziņojuma 1., 2. un 3.a rādītājā.

Eurydice

Informācijas tīkls par izglītību Eiropā, *Eurydice*, kopš 1980. gada ir viens no stratēģiskajiem mehānismiem, ko Eiropas Komisija un dalībvalstis izveidoja, lai veicinātu sadarbību, uzlabojot izpratni par sistēmām un politikas aspektiem. Kopš 1995. gada *Eurydice* ir neatņemama daļa Kopienas rīcības programmā izglītības jomā *Socrates*.

Eurydice ir iestāžu tīkls, ar kā palīdzību vāc, pārbauda, pārstrādā un izplata uzticamu un viegli atpazīstamu informāciju par izglītības sistēmām un politikas aspektiem visā Eiropā.

Eurydice ietver informāciju par izglītības sistēmām Eiropas Savienības dalībvalstīs, trīs Eiropas Brīvās tirdzniecības asociācijas valstīs, kas ir Eiropas Ekonomikas zonas dalībvalstis un ES kandidātvalstīs, kas ir iesaistītas *Socrates* programmā .

Tīkla galvenais mērķis ir sniegt politikas veidotājiem un visiem, kas iesaistīti izglītības sniegšanā, viņu vajadzībām atbilstīgu informāciju un pētījumus. Tas uzlabo Eiropas sadarbību izglītībā, izveidojot informācijas apmaiņu par sistēmām un politikas aspektiem, kā arī izstrādājot pētījumus par izglītības sistēmas vienojošiem jautājumiem.

Eurydice cieši sadarbojas ar vairākām Eiropas vai starptautiskām organizācijām. *Eurydice* Eiropas vienība vajadzības gadījumā atbalsta Komisiju tās darbā ar tādām starptautiskām organizācijām kā Eiropas Padome, ESAO (Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācija) un UNESCO (ANO Izglītības, zinātnes un kultūras organizācija).

ESAO - Izglītība īstumā 2006

ESAO valstīs valdības mēģina veidot tādu politiku, lai izglītību padarītu efektīvāku, vienlaikus meklējot papildu resursus, lai varētu nodrošināt arvien pieaugošo pieprasījumu pēc izglītības.

Izglītība īstumā (2006. gada izdevums) valstīm sniedz iespēju salīdzināt savus rezultātus ar citās valstīs sasniegto. Tajā sniegti daudzpusīgi, salīdzināmi un aktuāli rādītāji par izglītības sistēmu darbību, kā arī atspoguļota vienprātība attiecībā uz profesionāļu pārdomām par to, kā starptautiskā līmenī novērtēt pašreizējo izglītības stāvokli.

Rādītājos apskatīts tas, kas iesaistās mācību procesā, cik daudz tai tērē un kā izglītības sistēmas darbojas un kādus panākumus gūst. Uz pēdējo minēto jautājumu attiecas arī rādītāji par dažādiem rezultātiem - sākot no studentu rezultātiem būtiskos priekšmetos līdz pat izglītības ietekmei uz ieņēmumiem un pieaugušo nodarbinātības iespējām.

"She Figures 2006"

"She Figures 2006" ir otrais izvēlētu ES nodarbinātības statistikas izdevums dalījumā pa dzimumiem, un tas ir papildināts ar citiem obligātiem datiem, kas nodrošina pilnīgu pārskatu par pašreizējo abu dzimumu zinātnieku un pētnieku nodarbinātības situāciju. Šo izdevumu izveidoja 2003. gadā Pētniecības ģenerāldirektorāta nodaļa "Sieviešu un zinātne", lai izveidotu pastāvīgu datu krājumu, ar kā palīdzību varētu attēlot virzību uz dzimumu līdztiesību.

Galvenais mērķis bija tas, lai minētais izdevums sniegtu sistemātiskus pierādījumus par tādu dzimumu nevienlīdzību, kur lietderīgi būtu politiski iejaukties ES un/vai dalībvalstu līmenī. Tam pakārtots mērķis bija veicināt statistikas vākšanu par daudziem rādītājiem dalījumā pa dzimumiem.

"She Figures 2006" datus izmantoja šā ziņojuma 3.b rādītājā.

ISCED97 LĪMEŅU, KLASIFIKĀCIJAS KRITĒRIJU UN APAKŠKATEGORIJU APRAKSTS

0	Pirmsskolas izglītība	Galvenie kritēriji	Palīgkritēriji	Apakškategorijas
	Sākotnējais organizētu mācību posms, kas paredzēts ļoti mazu bērnu ievadīšanai skolas veida vidē	Būtu jābūt centralizētai vai saistītai ar kādu skolu, plānotai tā, lai atbilstu vismaz 3 gadus vecu bērnu izglītības un attīstības vajadzībām, ar atbilstīgi apmācītu (piemēram, kvalificētu) personālu, lai nodrošinātu mācību programmu bērniem.	Mācību personāla pedagoģiskā kvalifikācija; mācību programmas ar izglītības elementiem ieviešana.	
1	Pamatzglītība	Galvenie kritēriji	Palīgkritēriji	
	Parasti paredzēta, lai dotu skolēniem labas pamatzināšanas lasīšanā, rakstīšanā un matemātikā	Tādu sistemātisku mācību sākums, kas raksturīgas pamatzglītībai, piemēram, lasīšana, rakstīšana un matemātika. Tiek uzsāktas mācības valsts noteiktās pamatzglītības iestādēs vai programmās. Spēja sākt lasīt vien nav pietiekams kritērijs, lai izglītības programmu klasificētu kā atbilstošu <i>ISCED</i> 1. līmenim.	Valstīs, kur izglītības iestādes obligātās apmeklēšanas vecums (vai vismaz vecums, kurā praktiski visi skolēni uzsāk mācības), ir lielāks nekā sistemātisku mācību uzsākšanas vecums norādītajos priekšmetos, lai noteiktu robežu starp <i>ISCED</i> 0 līmeni un <i>ISCED</i> 1. līmeni, jāņem pirmais mācību iestādes obligātās apmeklēšanas gads.	

2	VIDĒJĀS IZGLĪTĪBAS ZEMĀKAIS LĪMENIS	Galvenie kritēriji	Palīgkritēriji	Mērķis, ko paredzēts sasniegt, sastādot programmas:	Programmas orientācija
	Vidējās izglītības zemākajā līmenī parasti turpina pamatizglītības pamatprogrammas, lai gan mācību fokusā vairāk ir priekšmeti, bieži nodarbinot skolotājus ar specializāciju, kuri pasniedz stundas priekšmetā savā specializācijas jomā.	Otrā līmeņa sākuma programmas atbilst punktam, kad programmas vairāk sāk organizēt atbilstoši priekšmetiem, nodarbinot vairāk specializējušos skolotājus, kas pasniedz stundas priekšmetā savā specializācijas jomā. Ja šis organizatoriskais pārejas punkts neatbilst dabiskajai robežšķirtnei starp valsts izglītības programmām, programmas jāatdala punktā, kurā valsts programmas sāk atspoguļot organizatoriskās atšķirtības.	Ja tomēr nepastāv precīzs organizatorisko atšķirību īstenošanas punkts, valstīm valsts programmās ISCED 1. līmenis un 2. līmenis mākslīgi jāatdala pamatskolas sestā gada beigās.	A Programmas, kas paredzētas, lai sagatavotu skolēnus tiešai piekļuvei mācību gaitas 3. līmenim, kas noved pie augstākās izglītības, t.i. <i>ISCED</i> 3.A vai 3.B līmeņa.	Vispārēja informācija Izglītība, kas nav tieši paredzēta, lai tās dalībniekus sagatavotu īpašam profesiju vai amatu kategorijām, vai mācību uzsākšanai tālākās arodizglītības vai tehniskās izglītības programmās.
			Valstīs, kur sistēmā nepastāv zemākā vidējās izglītības līmeņa un augstākā vidējās izglītības līmeņa atdalījums un kur zemākā vidējā izglītība pēc pamatizglītības ilgst ilgāk par 3 gadiem, tikai pirmos 3 gadus pēc pamatizglītības uzskata par zemākās vidējās izglītības iegūšanas gadiem.	B Programmas, kas paredzētas, lai sagatavotu skolēnus tiešai piekļuvei 3.C līmeņa programmām.	Izglītība, kas tās dalībniekus bez papildapmācības sagatavo tiešai darba uzsākšanai īpašās profesijās. Veiksmīga šādu programmu apguve noved pie arodkvalifikācijas atbilstoši darba tirgum.

2	ZEMĀKAIS VIDĒJĀS IZGLĪTĪBAS LĪMENIS	Galvenie kritēriji	Palīgkritēriji	Mērķis, ko paredzēts sasniegt, sastādot programmas:	Programmas orientācija
				C Programmas, kas sākotnēji paredzētas tiešai piekļuvei darba tirgum šā līmeņa beigās (dažreiz sauktas par "galējām" programmām)	
3	AUGSTĀKAIS VIDĒJĀS IZGLĪTĪBAS LĪMENIS	Galvenie kritēriji	Kombinētās programmas	Mērķis, ko paredzēts sasniegt, sastādot programmas:	Programmas orientācija
	Vairumā valstu vidējās izglītības pēdējais posms. Mācības ir vairāk organizētas pa priekšmetiem, nekā <i>ISCED</i> 2. līmenī un skolotājiem parasti jābūt ar augstāku izglītību vai vairāk specializētiem attiecīgajā priekšmetā, nekā <i>ISCED</i> 2. līmenī.	Lai atdalītu 2. un 3. līmeni valstī būtu jābūt stingri noteiktām robežām starp vidējās izglītības zemāko un augstāko līmeni. Lai piekļūtu šā līmeņa programmām, parasti nepieciešams pabeigt <i>ISCED</i> 2. līmeni vai arī vajadzīga pamatzglītības un dzīves pieredzes kombinācija, kas apliecina spējas apgūt <i>ISCED</i> 3. līmeņa priekšmetu vielu.	Izglītības kvalifikāciju iegūst kombinētā programmā, apvienojot priekšmetu kursu blokus programmā, kas atbilst īpašām mācību programmas prasībām.	A Programmas, kas paredzētas, lai dotu tiešu piekļuvi <i>ISCED</i> 5.A līmenim.	Vispārēja informācija Izglītība, kas nav tieši paredzēta, lai tās dalībniekus sagatavotu īpašam profesiju vai amatu kategorijām, vai mācību uzsākšanai tālākās arodizglītības vai tehniskās izglītības programmās.

3	AUGSTĀKAIS VIDĒJĀS IZGLĪTĪBAS LĪMENIS	Galvenie kritēriji	Kombinētās programmas	Mērķis, ko paredzēts sasniegt, sastādot programmas:	Programmas orientācija
			Atsevišķa kombinācija (modulis) tomēr var nebūt paredzēts īpašam izglītības vai darba tirgus mērķim vai kādai īpaši orientētai programmai.	B Programmas, kas paredzētas, lai dotu tiešu piekļuvi <i>ISCED</i> 5.B līmenim. C Programmas, kas nav paredzētas, lai tieši novestu pie <i>ISCED</i> 5.A vai 5.B. Tādēļ šīs programmas ļaut tieši piekļūt darba tirgum, <i>ISCED</i> 4. līmenim vai citām <i>ISCED</i> 3. līmeņa programmām.	Izglītība, kas tās dalībniekus bez papildapmācības sagatavo tiešai darba uzsākšanai īpašās profesijās. Veiksmīga šādu programmu apguve noved pie arodkvalifikācijas atbilstoši darba tirgum.

4	PĒCVIDUSSKOLAS IZGLĪTĪBA, KAS NAV AUGSTĀKĀ IZGLĪTĪBA.	Galvenie kritēriji	Programmu veidi, kas var atbilst 4. līmenim	Mērķis, ko paredzēts sasniegt, sastādot programmas:	Programmas orientācija
	Šīs programmas starptautiskā ziņā ir uz robežas starp vidusskolas un pēcvidusskolas izglītību, pat ja tās valsts kontekstā var skaidri uzskatīt par vidusskolas augstākā līmeņa vai pēcvidusskolas programmām.	Studenti, kas uzsāk <i>ISCED</i> 4. līmeņa programmas, parasti ir pabeiguši <i>ISCED</i> 3. līmeni.	Pirmais veids ir īsas arodprogrammas; daudzās valstīs vai nu to saturu neuzskata par atbilstošu augstākajai izglītībai, vai arī programmas neatbilst ilguma prasībām atbilstoši <i>ISCED</i> 5.B līmenim – vismaz 2. gadi.	A Programmas, kas paredzētas, lai dotu tiešu piekļuvi <i>ISCED</i> 5.A vai 5.B līmenim.	Vispārēja informācija Izglītība, kas nav tieši paredzēta, lai tās dalībniekus sagatavotu īpašam profesiju vai amatu kategorijām, vai mācību uzsākšanai tālākās arodizglītības vai tehniskās izglītības programmās.
	Tās bieži nav ievērojami augstāka līmeņa par <i>ISCED</i> 3. līmeņa programmām, bet tās kalpo dalībnieku, kas jau pabeiguši 3. līmeņa programmu, zināšanu paplašināšanai. Studenti parasti ir vecāki par tiem, kas piedalās <i>ISCED</i> 3. līmeņa programmās.		Šīs programmas bieži ir paredzētas studentiem, kas pabeiguši 3. līmeni, lai gan oficiāla <i>ISCED</i> 3. līmeņa kvalifikācija var nebūt iestāšanās prasība. Otrā veida programmas valsts līmenī uzskata par vidējās izglītības augstākā līmeņa programmām, lai gan tie, kas tās uzsāk, parasti ir pabeiguši citu vidusskolas augstākā līmeņa programmu (piemēram, otrā cikla programmas)	B Programmas, kas nav paredzētas, lai tieši novestu pie <i>ISCED</i> 5.A vai 5.B līmeņa. Šīs programmas ļauj tieši piekļūt darba tirgum vai citām <i>ISCED</i> 4. līmeņa programmām.	Izglītība, kas tās dalībniekus bez papildmācības sagatavo tiešai darba uzsākšanai īpašās profesijās. Veiksmīga šādu programmu apguve noved pie arodkvalifikācijas atbilstoši darba tirgum.

5	AUGSTĀKĀS IZGLĪTĪBAS PIRMAIS POSMS	Līmeņu un apakš kategoriju klasifikācijas kritēriji (5.A un 5.B)	Kopējais teorētiskais augstākās izglītības ilgums	Vieta valsts grādu un kvalifikāciju struktūrā
	ISCED 5. līmeņa programmām ir attīstītāks izglītības saturs nekā tām, ko piedāvā 3. un 4. līmenī.	Lai uzsāktu šīs programmas, parasti tiek nepieciešams sekmīgi pabeigt ISCED 3.A vai 3.B līmeni, vai iegūt līdzvērtīgu ISCED 4.A līmeņa kvalifikāciju.		
5A	ISCED 5.A līmeņa programmas pamatā lielā mērā ir teorētiskas, un tās ir paredzētas, lai nodrošinātu pietiekamu kvalifikāciju mācību uzsākšanai augstākās pētniecības programmās un darbam profesijās ar augstām prasībām attiecībā uz iemaņām.	1. minimālais kopīgais teorētiskais ilgums (augstākās izglītības līmenī), kas ir trīs gadi. 2. parasti fakultātē veic atzītu pētniecības darbu; 3. var ietvert prasību veikt pētniecības projektu vai sagatavot disertāciju; 4. sniedz izglītības līmeni, ko prasa, lai uzsāktu darbu profesijā ar augstām prasībām attiecībā pret iemaņām, vai, lai uzsāktu pētniecības programmu.	Ilguma kategorijas: mazāk nekā 5 gadi; 5 gadi vai vairāk.	Kategorijas: pirmā; Otrā vai augstāka.
5B	ISCED 5.B līmeņa programmas parasti ir vairāk praktiski/tehniski/profesionāli virzītas nekā ISCED 5.A līmeņa programmas.	1. ir vairāk praktiski orientētas un profesionāli virzītas nekā ISCED 5.A līmeņa programmas un nesagatavo studentus tiešai piekļuvei tālākām pētniecības programmām. 2. ilgums ir vismaz divi gadi; 3. programmu saturs parasti ir paredzēts, lai sagatavotu studentus darbam kādā īpašā profesijā.	Ilguma kategorijas: Nav.	Kategorijas: Nav.

AUGSTĀKĀS IZGLĪTĪBAS OTRAIS POSMS

**6 (TIEŠI DOD AUGSTĀKU ZINĀTNISKO
KVALIFIKĀCIJU).**

Šis līmenis ir paredzēts augstākās izglītības programmām, kas ļauj piešķirt augstāku zinātnisko kvalifikāciju Programmas paredzētas tālākām mācībām un oriģinālpētījumiem.

1. Parasti ir jāiesniedz publicēšanai piemērotas kvalitātes zinātnisks darbs vai disertācija, kas ir oriģinālpētījuma rezultāts un nozīmīgs ieguldījums zināšanās.
2. nav pamatots tikai uz darbu kursa laikā.
3. sagatavo dalībniekus darbam fakultātē iestādēs, kas piedāvā *ISCED* 5.A līmeņa programmas, kā arī pētniecības darbam valdības struktūrās un rūpniecībā.

Akadēmiskais personāls

Šeit izveidots to akadēmiskā personāla pakāpju saraksts, uz kurām atsaucas šajā ziņojumā. Katras valsts iedaļā ir atspoguļota(s) pakāpe(s), kas atbilst A, B, C un D pakāpei.

A: augstākā iespējamā pakāpe/amats, kurā parasti veic pētniecību;

B: pētnieki, kas strādā amatā, kas zemāks par visaugstāko amatu (A), bet augstāks par doktora grādu tikko ieguvušiem pētniekiem;

C: pirmā pakāpe/amats, kurā parasti darbā pieņemtu tikko doktora grādu (*ISCED* 6) ieguvušu absolventu;

D: Vai nu aspirantūras studenti, kas vēl nav ieguvuši doktora (*ISCED* 6) grādu un strādā par pētniekiem, vai pētnieki, kas strādā amatos, kuros parasti nav vajadzīgs doktora grāds.

AUSTRIJA A Ordentliche/r Universitätsprofessor Vertragsprofessor/in Stiftungsprofessor/in Stiftungsprofessor/in Gastprofessor/in mit F&E Tätigkeit Emeritierte/r Professor/in mit F&E Tätigkeit B Universitätsdozent/in; im öffentl.-rechtl. Dienstverhältnis zum Bund; Amtstitel: Ao.Univ.Prof Vertragsdozent/in, im privatrechtl. Dienstverhältnis zum Bund; Funktionsbez.: Ao.Univ.Prof C Assistenzprofessor/in Universitätsassistent/in Assistent/in; Funktionsbezeichnung: Univ.Ass; bzw. Ass.Arzt, gem. (§ 49 I VBG 1948) Vertragsassistent/in Wissenschaftliche (Künstlerische) Mitarbeiter/in (in Ausbildung) gem. § 6 Uni-AbgG Oberarzt, Oberärztin Assistenzarzt/Assistenzärztin Arzt/Ärztin in Facharztausbildung Arzt/Ärztin für Allgemeinmedizin Facharzt/Fachärztin Zahnarzt/Zahnärztin Ärztliche/r Mitarbeiter/in mit Dienstverhältnis zum Land	Ärztliche/r Mitarbeiter/in mit Dienstverhältnis zum Krankenanstaltenbetreiber (KAGes, KAV, TILAK) D Bundeslehrer/in und Vertragslehrer/in Beamt/in/er und Vertragsbedienstete/r des wissenschaftlichen Dienstes Studienassistent/in Wissenschaftliche/künstlerische Hilfskräfte Demonstrator/in Sonstiges wissenschaftliches Personal <i>(Data relate to the Universities only)</i> FLĀMU VALODĀ RUNĀJOŠĀ BEĻĢIJAS DAĻA A ZAP1 - Gewoon/buitengewoon hoogleraar ZAP2 - Hoogleraar B ZAP3 - Hoofddocent ZAP4 – Docent ZAP5 C AAP2 - Doctor-assistant Unpaid researchers (post-doctoral) WP3 - Post-doctoral of unlimited duration WP4 - Post-doctoral of limited duration
--	---

D Unpaid researchers (pre-doctoral) WP1 - Pre-doctoral of unlimited duration WP2 - Pre-doctoral of limited duration FRANČU VALODĀ RUNĀJOŠĀ BEĻĢIJAS DAĻA A Professeur extraordinaire Professeur ordinaire B Professeur C Chargé(e) de cours BULGĀRIJA A Professor B Associate Professor D Assistant Lecturer Research associate KIPRA A Professor B Associate Professor C Assistant Professor Lecturer Teaching Support Staff D Research associates and other staff ČEHIJAS REPUBLIKA A Professor B Associate Professor C Senior Assistant D Assistant Lecturer DĀNIJA A Professor B Associate Professor C	Assistant Professor D Senior/forskningsstip Temporary scientific staff Other scientific staff IGAUNIJA A Professor B Associate Professor C Assistant Professor D Assistant Teacher Other <i>(The data on academic staff cover universities and research centres within universities)</i> SOMIJA A Professor B Lecturer Senior assistant C Assistant Full-time teacher D Researcher FRANCIJA A Directeur de recherche Professeur d'université B Chargé(e) de recherche Maître de conférence D boursiers de thèse et Ingénieurs de recherche PhD students working in the labs VĀCIJA A C4 an allen Hochschularten W3 an allen Hochschularten B C3 an allen Hochschularten C2 auf Dauer an allen Hochschularten C2 auf Zeit an allen Hochschularten Hochschuldozenten, R1, C2, C3,
--	--

A9-A15, BAT I-IIa, III, AT Universitätsdozenten, H1-H3, BAT Ia, Ib, AT Oberassistenten, C2, H1, H2, A14, BAT Ia-IIa Oberingenieure, C2, H1, H2, A14, BAT Ib W2 C Hochschulassistenten, C1, H2, BAT Ia-IIa Wissenschaftliche und künstlerische Assistenten, C1, H1, A13-A14, BAT Ib, IIa Akademische (Ober)Räte -auf Zeit-, A13, A14 Akademische Räte, Oberräte und Direktoren, A13-A16, C1-C3, R1, R2, H1-H3, BAT I-IIa, AT W1 (Juniorprofessuren) D Wissenschaftliche und künstlerische. Mitarbeiter im Angestelltenverhältnis. BAT I-IVb, Va, AT, Verg. entspr. A13 Ärzte im Praktikum, Tarif für AIP Wissenschaftliche Mitarbeiter im unbefristeten Arbeitsverhältnis 7), WM 2-6, BAT I-IIa Studienräte, -direktoren im Hochschuldienst, A13-A16, BAT I-IIb Fachlehrer, Technische Lehrer, A9- A13, AT Lektoren, A13-A14, BAT I-II, AT Sonstige Lehrkräfte für besondere Aufgaben, A9-A13, BAT I-Vc, Kr. VIII-XIII, AT Lektoren, WM 3, BAT IIa Lehrer im Hochschuldienst, WM 4-6, BAT IIa, IIb GRIEĶIJA A Professor B Associate Professor C Assistant Professor D Assistant staff Lecturer Post-graduate scholars Temporary teaching staff	UNGĀRIJA A Professors B Assistant Professors C Lecturers D Researchers ĪRIJA ITĀLIJA A Full professor B Associate professor C Academic researcher LATVIJA A Full Professor B Associate Professor C Assistant Professor Assistant Lecturer Researcher LIETUVA A Professor B Associate Professor C Assistant Professor D Other teaching and research staff LUKSEMBURGA MALTA A Professor B Associate Professor C Senior Lecturer D No title given
--	--

NĪDERLANDE A Professor B Associate Professor C Assistant Professor D Other academic staff Post-graduate (2-year post) Post-graduate (4-year post) Student assistant <i>(Data relate to the Universities only)</i> POLIJA A Full Professor B Doctor hab. Professor of high school C Doctor PORTUGĀLE A Reitor, Vice Reitor Professor Catedrático B Professor Associado Professor Coordenator Professor Auxiliar C Professor Auxiliar Professor Adjunto D Assistente Assistente Politecnico Leitor Assistente estagiario RUMĀNIJA A Professors B Lectures, Assistant professors, Assistants D Teaching assistants SLOVĀKIJA A Full Professor B Docenti (Associate professor)	C Lecturers D Assistant lecturers SLOVĒNIJA A Full Professor B Associate Professor C Assistant Professor D Assistant lecturer SPĀNIJA A Head of Department B Permanent and part-time professor Emeritus professor and visiting professor C Assistant Professor Senior Lecturer D PhD students ZVIEDRIJA A Professor B Senior lecturer Other research and teaching staff C Post-doctoral fellow D Postgraduate student Junior lecturer Guest lecturer Part-time teacher Technical and Administrative staff APVIENOTĀ KARALISTE A Professor B Senior lecturer Senior researcher C Lecturer D Researcher
--	---

**ISCED 5-6 un 6 līmeņa absolventi dalījumā pa studiju jomām un dzimumiem -
absolūti skaitļi: inženierzinātnes, rūpniecība un celtniecība**

	<i>isced97</i>	<i>isced5_6</i>	<i>isced5_6</i>	<i>isced5_6</i>	<i>isced6</i>	<i>isced6</i>	<i>isced6</i>
	<i>sex</i>	<i>total</i>	<i>males</i>	<i>females</i>	<i>total</i>	<i>males</i>	<i>females</i>
eu25		431254	329439	101815	12236	9402	2835
eu15		366933	282873	84060	10492	8088	2405
nms10		64321	46566	17755	1744	1314	430
eurozone12		302009	232517	69492	6802	5257	1545
be		7630	6046	1584	89	71	18
be_fr		2654	2111	543	69	54	15
be_vl		4978	3936	1042	20	17	3
cz		8018	6079	1939	468	369	99
dk		4695	3235	1460	376	271	105
de		53725	44516	9209	2107	1858	249
ee		854	571	283	16	10	6
gr		4864	3014	1850	119	94	25
es		50368	37395	12973	603	435	168
fr		:	:	:	:	:	:
ie		7061	5825	1236	108	77	31
it		49744	35489	14255	1177	810	367
cy		119	95	24	0	0	0
lv		1845	1324	521	13	8	5
lt		6489	4328	2161	62	41	21
lu		:	:	:	:	:	:
hu		5301	4045	1256	36	24	12
mt		:	:	:	:	:	:
nl		8693	7315	1378	483	370	113
at		6281	5203	1078	397	323	74
pl		34144	24729	9415	908	689	219
pt		10008	6618	3390	579	373	206
si		2219	1748	471	86	64	22
sk		5220	3570	1650	155	109	46
fi		:	:	:	:	:	:
se		11945	8525	3420	1096	812	284
uk		48284	38596	9688	2218	1748	471
bg		7418	4656	2762	74	45	29
hr		2269	1670	599	88	67	21
ro		26015	17581	8434	690	492	198
tr		49910	38342	11568	418	272	146
is		145	102	43	0	0	0
li		4	2	2	0	0	0
no		2559	1978	581	6	3	3
ch		7214	6391	823	319	254	65
al		:	:	:	:	:	:
mk		793	517	276	17	12	5
us		189402	152986	36416	6154	5017	1137
jp		195241	170178	25063	3355	3017	338

Source: Eurostat, Graduates in ISCED 3 to 6 by field of education and sex - absolute figures: engineering, production and construction

Nodarbinātības rādītāji dalījumā pa dzimumiem, vecuma grupām un augstāko iegūto izglītības līmeni (%) - kopā

sex t Total
time 2004q02
age y25_64 Between 25 and 64 years

	iscsed97	total Total (ISCED 1997)	iscsed0_2 Pre- primary, primary and lower secondary education - levels 0-2 (ISCED 1997)	iscsed3_4 Upper secondary and post-secondary non-tertiary education - levels 3-4 (ISCED 1997)	iscsed5_6 Tertiary education - levels 5-6 (ISCED 1997)
geo					
<i>eu25</i> European Union (25 countries)		69,1	54,2	72,4	83,8
<i>be</i> Belgium		67,8	49,4	73,1	84,1
<i>cz</i> Czech Republic		72,6	42,7	74,7	86,4
<i>dk</i> Denmark		78,9	62,0	79,7	86,5
<i>de</i> Germany (including ex-GDR from 1991)		69,0	48,6	69,5	82,7
<i>ee</i> Estonia		72,9	50,4	72,9	80,8
<i>gr</i> Greece		66,7	56,8	69,0	82,4
<i>es</i> Spain		66,7	57,2	73,0	81,8
<i>fr</i> France		71,3	58,6	75,4	82,6
<i>ie</i> Ireland		71,8	57,2	75,7	86,1
<i>it</i> Italy		63,3	51,6	73,5	82,4
<i>cy</i> Cyprus		76,9	64,1	79,5	88,8
<i>lv</i> Latvia		71,6	52,1	72,5	85,0
<i>lt</i> Lithuania		73,2	49,3	73,4	85,9
<i>lu</i> Luxembourg (Grand-Duché)		70,4	58,5	69,1	84,1
<i>hu</i> Hungary		64,5	36,5	71,1	82,9
<i>mt</i> Malta		55,7	47,7	76,4	88,6
<i>nl</i> Netherlands		74,5	59,0	77,7	85,6
<i>at</i> Austria		71,2	51,8	74,3	81,9
<i>pl</i> Poland		60,4	36,9	61,3	82,2
<i>pt</i> Portugal		75,1	72,0	80,2	88,4
<i>si</i> Slovenia		73,5	56,1	75,1	87,1
<i>sk</i> Slovakia		66,1	26,6	70,2	83,6
<i>fi</i> Finland		73,8	57,0	74,2	84,5
<i>se</i> Sweden		79,9	67,1	80,9	86,7
<i>uk</i> United Kingdom		75,4	54,3	79,7	87,7
<i>bg</i> Bulgaria		63,3	41,2	68,8	80,0
<i>ro</i> Romania		67,5	52,5	71,6	85,9

Nodarbinātības rādītāji dalījumā pa dzimumiem, vecuma grupām un augstāko iegūto izglītības līmeni (%) - sievietes

sex *f Females*
time 2004q02
age *y25_64 Between 25 and 64 years*

geo	isc97	total Total (ISCED 1997)	isc97_2 Pre- primary, primary and lower secondary education - levels 0-2 (ISCED 1997)	isc97_4 Upper secondary and post-secondary non-tertiary education - levels 3-4 (ISCED 1997)	isc97_6 Tertiary education - levels 5-6 (ISCED 1997)
eu25 European Union (25 countries)		60,4	41,4	65,4	80,3
be Belgium		59,0	37,1	63,9	79,8
cz Czech Republic		63,1	39,0	65,8	79,1
dk Denmark		74,5	54,7	74,3	85,2
de Germany (including ex-GDR from 1991)		62,2	41,5	64,3	78,4
ee Estonia		70,4	46,6	68,6	78,7
gr Greece		50,6	36,9	53,3	75,3
es Spain		52,1	37,5	60,8	76,3
fr France		64,8	51,2	68,8	78,7
ie Ireland		60,1	37,7	64,1	81,1
it Italy		49,4	32,6	63,6	77,3
cy Cyprus		65,6	49,3	68,0	84,9
lv Latvia		66,8	44,2	66,1	82,1
lt Lithuania		69,3	39,8	68,1	84,8
lu Luxembourg (Grand-Duché)		58,2	47,1	56,3	76,4
hu Hungary		57,3	32,3	63,6	78,9
mt Malta		28,9	18,9	59,1	81,6
nl Netherlands		65,7	46,0	70,9	82,2
at Austria		63,0	44,4	67,1	77,7
pl Poland		54,2	30,6	54,0	79,8
pt Portugal		68,3	62,8	77,2	88,2
si Slovenia		69,1	50,4	70,6	86,1
sk Slovakia		58,4	24,3	62,8	79,4
fi Finland		71,5	53,1	70,5	82,5
se Sweden		77,8	59,5	78,0	86,8
uk United Kingdom		68,3	49,6	74,3	85,9
bg Bulgaria		59,4	35,2	64,0	77,3
ro Romania		61,3	46,3	66,5	84,4

Nodarbinātības rādītāji dalījumā pa dzimumiem, vecuma grupām un augstāko iegūto izglītības līmeni (%) - vīrieši

sex *m Males*
time *2004q02*
age *y25_64 Between 25 and 64 years*

geo	isc97	total Total (ISCED 1997)	isc97_2 Pre- primary, primary and lower secondary education - levels 0-2 (ISCED 1997)	isc97_4 Upper secondary and post-secondary non-tertiary education - levels 3-4 (ISCED 1997)	isc97_6 Tertiary education - levels 5-6 (ISCED 1997)
eu25 European Union (25 countries)		77,9	68,6	79,2	87,3
be Belgium		76,4	61,7	81,7	88,7
cz Czech Republic		82,2	51,0	83,1	92,1
dk Denmark		83,2	70,5	84,3	87,9
de Germany (including ex-GDR from 1991)		75,6	59,7	74,6	85,6
ee Estonia		75,8	53,6	77,1	84,7
gr Greece		83,0	78,3	84,8	88,6
es Spain		81,3	77,0	84,9	87,3
fr France		77,9	67,2	81,3	87,0
ie Ireland		83,4	73,7	89,0	91,3
it Italy		77,5	70,8	83,4	88,0
cy Cyprus		88,9	82,8	90,9	92,5
lv Latvia		77,1	58,5	79,4	89,6
lt Lithuania		77,6	57,6	79,0	87,3
lu Luxembourg (Grand-Duché)		82,3	71,9	82,5	89,6
hu Hungary		72,1	42,6	77,9	87,6
mt Malta		82,6	79,6	87,9	94,0
nl Netherlands		83,2	75,1	84,2	88,4
at Austria		79,5	64,5	81,2	84,7
pl Poland		66,8	44,4	68,2	85,2
pt Portugal		82,2	81,2	83,0	88,8
si Slovenia		77,7	63,8	78,8	88,5
sk Slovakia		73,9	30,7	77,0	87,9
fi Finland		76,2	60,2	77,5	87,0
se Sweden		82,0	72,9	83,6	86,5
uk United Kingdom		82,6	60,1	84,6	89,4
bg Bulgaria		67,4	47,0	73,0	84,3
ro Romania		74,0	62,2	66,5	87,2

Graduates in ISCED 5a and 6 by field of education and sex

2004a00

† Total

geo	isc5a_d1 Tertiary programmes with academic orientation - all first degrees (ISCED 1997)								isc5a_d2 Tertiary programmes with academic orientation - second degree (ISCED 1997)								isc6_phd PhD/Doctorate (ISCED 6)							
	total Total	ef14 Teacher training and education science	ef2 Humanities and arts	ef3 Social sciences, business and law	ef4 Science, mathematics and computing	ef5 Engineering, manufacturing and construction	ef6 Agriculture and veterinary	ef7 Health and Welfare	total Total	ef14 Teacher training and education science	ef2 Humanities and arts	ef3 Social sciences, business and law	ef4 Science, mathematics and computing	ef5 Engineering, manufacturing and construction	ef6 Agriculture and veterinary	ef7 Health and Welfare	total Total	ef14 Teacher training and education science	ef2 Humanities and arts	ef3 Social sciences, business and law	ef4 Science, mathematics and computing	ef5 Engineering, manufacturing and construction	ef6 Agriculture and veterinary	ef7 Health and Welfare
eu25 European Union (25 countries)	2062496	228983	284739	741666	225409	274974	34005	216849									74935	1995	9121	12463	20211	10001	3371	16945
be Belgium	24874	331	4440	8992	2479	3764	905	3358	11951	2645	809	4344	1280	533	276	1339	1479	28	164	204	658	89	75	248
bg Bulgaria	26992	3015	2670	12905	1393	4126	443	618	14729	243	1065	7743	765	2315	306	1254	392	38	73	63	77	74	11	40
cz Czech Republic	33126	4982	3202	10036	2901	6866	1430	2557	11239	5850	521	3046	347	309	0	149	1732	74	154	260	410	468	112	185
dk Denmark	29518	3370	3909	5792	1819	3026	242	10987	8930	426	2053	4209	1505	368	124	176	788	0	96	64	100	376	89	63
de Germany (including ex-GDR from 1991)	196608	16136	30128	59963	25421	34099	3524	23317	-	-	-	-	-	-	-	-	23138	498	1974	3672	6025	2107	929	7799
ee Estonia	4072	338	630	1558	419	454	139	353	1472	264	229	551	173	89	21	101	209	6	28	13	50	16	5	87
ie Ireland	25865	1236	3984	9179	4173	2544	288	2829	10521	2163	1071	3672	995	588	178	1670	683	8	94	49	265	108	21	109
gr Greece	29474	5368	5558	10858	5709	1049	271	406	5010	868	419	954	1574	706	189	190	1295	106	145	142	711	119	39	26
es Spain	202435	28471	19521	64145	18801	30788	5592	25846	:	:	:	:	:	:	:	:	8168	259	1232	1594	2249	603	322	1622
fr France	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
it Italy	264574	12724	35180	103315	19961	45899	4760	36249	50359	14499	3202	10320	1979	2668	1383	12841	6351	40	829	1128	1931	1177	384	857
cy Cyprus	693	195	151	239	108	0	0	0	173	58	15	41	59	0	0	0	13	3	1	3	6	0	0	0
lv Latvia	13301	2286	881	7465	700	884	172	639	6972	1703	387	3264	449	678	33	180	84	6	8	19	15	13	6	17
lt Lithuania	16548	3791	1594	5362	1061	2889	351	1200	7159	978	540	2932	458	1207	90	814	301	-	49	69	70	62	11	40
lu Luxembourg (Grand-Duché)	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
hu Hungary	53514	15779	6936	22083	2046	4334	1842	4929	8825	1505	36	6208	145	192	287	200	893	62	238	127	171	36	66	193
mt Malta	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
nl Netherlands	84194	13231	5721	33129	5887	6863	1865	15280	10017	3596	787	1165	523	1347	254	2209	2679	0	213	416	499	483	259	809
at Austria	20288	2092	2049	8484	2106	3172	301	1900	236	8	37	114	34	37	6	0	2443	164	353	912	444	397	97	57
pl Poland	278509	41285	22855	132448	19164	28275	5323	9473	196356	17554	6764	66344	4938	3961	1290	579	5460	-	1183	655	867	908	524	1209
pt Portugal	52550	13652	5435	15282	5525	6515	992	9932	:	:	:	:	:	:	:	:	872 ¹⁾	46 ¹⁾	106 ¹⁾	149 ¹⁾	271 ¹⁾	197 ¹⁾	36 ¹⁾	67 ¹⁾
ro Romania	97629	1552	13057	47748	4679	15703	2195	5483	34199	-	2071	12203	2480	6266	513	10666	2680	-	497	822	151	690	1	519
si Slovenia	5905	1064	692	2559	316	671	177	335	940	37	98	572	57	97	9	47	355	8	40	77	93	86	8	39
sk Slovakia	25881	4653	1293	8114	2193	3978	886	2841	5802	749	381	1997	922	1044	59	375	854	69	92	150	177	155	42	132
fi Finland	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
se Sweden	42697	8382	2625	11275	3547	9912	305	11533	2672	626	19	370	21	53	8	1566	2748	58	257	300	627	580	62	858
uk United Kingdom	292092	9545	63038	92306	53143	26271	3073	36622	166826	38238	14719	66369	16276	12684	1080	14947	15257	606	1969	2609	4843	2218	318	2594

Source: Eurostat, education statistics

1) National Portuguese Statistics

2004=100
m Males

geo	iscd5a_d1 Tertiary programmes with academic orientation - all first degrees (ISCED 1997)								iscd5a_d2 Tertiary programmes with academic orientation - second degree (ISCED 1997)								iscd6_phd PhD/Doctorate (ISCED 6)							
	total Total	ef14 Teacher training and education	ef2 Humanities and arts	ef3 Social sciences, business and	ef4 Science, mathematics and computing	ef5 Engineering, manufacturing and construction	ef6 Agriculture and veterinary	ef7 Health and Welfare	total Total	ef14 Teacher training and education	ef2 Humanities and arts	ef3 Social sciences, business and	ef4 Science, mathematics and computing	ef5 Engineering, manufacturing and construction	ef6 Agriculture and veterinary	ef7 Health and Welfare	total Total	ef14 Teacher training and education	ef2 Humanities and arts	ef3 Social sciences, business and	ef4 Science, mathematics and computing	ef5 Engineering, manufacturing and construction	ef6 Agriculture and veterinary	ef7 Health and Welfare
eu25 European Union (25 countries)	858339	51306	82007	291908	130277	204429	16177	52953	:	:	:	:	:	:	:	:	42903	823	4495	6950	12440	7806	1691	8191
be Belgium	11910	48	1618	3862	1490	2936	431	1275	5502	785	270	2107	816	360	171	609	978	15	104	115	468	71	47	151
bg Bulgaria	11488	785	967	5184	616	2620	244	146	6041	86	351	2721	324	1378	183	528	193	18	24	36	34	45	4	20
cz Czech Republic	15226	1245	1119	3881	1698	5199	624	682	3958	1266	202	1235	231	246	0	24	1116	20	90	140	267	369	74	118
dk Denmark	10647	878	1259	2863	1197	2290	85	1782	3960	114	666	1962	855	213	65	44	505	0	48	39	74	271	39	34
de Germany (including ex-GDR from 1991)	98498	4538	9271	31356	16069	26242	1653	7855	-	-	-	-	-	-	-	-	14108	245	1011	2388	4247	1858	383	3901
ee Estonia	1237	13	112	499	177	293	51	49	451	37	50	185	93	64	9	3	79	0	11	5	28	10	4	17
ie Ireland	10672	194	1325	3515	2401	1965	157	524	4012	458	399	1674	639	385	100	261	371	4	49	23	145	77	11	49
gr Greece	10738	1243	1090	4245	3233	574	126	145	2392	272	157	426	938	391	92	80	801	51	71	68	481	94	22	9
es Spain	80980	5934	6573	24760	10521	21282	2989	5373	:	:	:	:	:	:	:	:	4290	110	631	813	1149	435	180	782
fr France	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
it Italy	111217	1001	7408	43907	9160	33063	2643	10643	20619	3065	1404	4705	1011	1616	825	5918	3120	11	344	560	888	810	175	330
cy Cyprus	138	34	12	52	40	0	0	0	65	17	4	20	24	0	0	0	5	0	1	3	1	0	0	0
lv Latvia	3810	248	136	2104	449	596	99	92	2258	168	75	1103	238	483	9	34	35	0	4	8	7	8	0	8
lt Lithuania	5933	708	363	1807	605	1908	156	231	2690	155	118	1123	215	770	39	227	128	-	11	28	27	41	5	16
lu Luxembourg (Grand-Duché)	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
hu Hungary	19564	3557	2001	7008	1296	3274	940	1004	3072	146	3	2325	90	151	203	28	510	21	119	69	115	24	46	116
mt Malta	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
nl Netherlands	36724	2894	2219	16224	4605	5979	984	3013	4140	804	396	601	328	966	84	892	1623	0	122	246	311	370	158	416
at Austria	9965	483	764	3834	1348	2567	122	747	152	3	18	66	26	35	4	0	1454	68	167	530	288	323	43	21
pl Poland	103723	10380	5835	41763	11622	21233	2203	2337	60011	3773	1141	18746	2671	2807	522	104	2897	-	533	339	408	689	269	586
pt Portugal	16637	2034	1547	5378	2528	4168	377	1976	:	:	:	:	:	:	:	:	455 ⁽¹⁾	10 ⁽¹⁾	52 ⁽¹⁾	80 ⁽¹⁾	132 ⁽¹⁾	128 ⁽¹⁾	17 ⁽¹⁾	36 ⁽¹⁾
ro Romania	41753	849	4168	17292	1502	10796	1341	1964	15022	0	665	5170	1296	3889	254	3748	1359	-	160	397	82	482	1	227
si Slovenia	2135	194	182	864	169	481	73	115	429	8	30	243	36	80	7	15	211	4	17	47	55	64	4	18
sk Slovakia	11415	1187	547	3161	1362	2739	517	672	2751	227	183	866	476	703	24	72	470	22	49	74	95	109	27	68
fi Finland	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
se Sweden	16177	1757	883	4558	1711	7012	130	1726	456	43	5	150	17	37	8	191	1516	12	113	170	379	435	34	370
uk United Kingdom	128567	1751	22276	37852	32710	21420	1057	8389	74318	11175	5630	31548	10310	9472	532	4259	8682	240	998	1285	3007	1748	169	1180

Source: Eurostat, education statistics
1) National Portuguese Statistics

2004=100
f Females

	iscsed5a_d1 Tertiary programmes with academic orientation - all first degrees (ISCED 1997)								iscsed5a_d2 Tertiary programmes with academic orientation - second degree (ISCED 1997)								iscsed6_phd PhD/Doctorate (ISCED 6)							
	total Total	ef14 Teacher training and education	ef2 Humanities and arts	ef3 Social sciences, business and	ef4 Science, mathematics and computing	ef5 Engineering, manufacturing and construction	ef6 Agriculture and veterinary	ef7 Health and Welfare	total Total	ef14 Teacher training and education	ef2 Humanities and arts	ef3 Social sciences, business and	ef4 Science, mathematics and computing	ef5 Engineering, manufacturing and construction	ef6 Agriculture and veterinary	ef7 Health and Welfare	total Total	ef14 Teacher training and education	ef2 Humanities and arts	ef3 Social sciences, business and	ef4 Science, mathematics and computing	ef5 Engineering, manufacturing and construction	ef6 Agriculture and veterinary	ef7 Health and Welfare
geo																								
eu25 European Union (25 countries)	1204157	177678	202733	449759	95131	70545	17828	163896	:	:	:	:	:	:	:	:	32032	1172	4625	5513	7771	2196	1681	8754
be Belgium	12964	283	2822	5130	989	828	474	2083	6449	1860	539	2237	464	173	105	730	501	13	60	89	190	18	28	97
bg Bulgaria	15504	2230	1703	7721	777	1506	199	472	8688	157	714	5022	441	937	123	726	199	20	49	27	43	29	7	20
cz Czech Republic	17900	3737	2083	6155	1203	1667	806	1875	7281	4584	319	1811	116	63	0	125	616	54	64	120	143	99	38	67
dk Denmark	18871	2492	2650	2929	622	736	157	9205	4970	312	1387	2247	650	155	59	132	283	0	48	25	26	105	50	29
de Germany (including ex-GDR from 1991)	98110	11598	20857	28607	9352	7857	1871	15462	-	-	-	-	-	-	-	-	9030	253	963	1284	1778	249	546	3898
ee Estonia	2835	325	518	1059	242	161	88	304	1021	227	179	366	80	25	12	98	130	6	17	8	22	6	1	70
ie Ireland	15193	1042	2659	5664	1772	579	131	2305	6509	1705	672	1998	356	203	78	1409	312	4	45	26	120	31	10	60
gr Greece	18736	4125	4468	6613	2476	475	145	261	2618	596	262	528	636	315	97	110	494	55	74	74	230	25	17	17
es Spain	121455	22537	12948	39385	8280	9506	2603	20473	:	:	:	:	:	:	:	:	3878	149	601	781	1100	168	142	840
fr France	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
it Italy	153357	11723	27772	59408	10801	12836	2117	25606	29740	11434	1798	5615	968	1052	558	6923	3231	29	485	568	1043	367	209	527
cy Cyprus	555	161	139	187	68	0	0	0	108	41	11	21	35	0	0	0	8	3	0	0	5	0	0	0
lv Latvia	9491	2038	745	5361	251	288	73	547	4714	1535	312	2161	211	195	24	146	49	6	4	11	8	5	6	9
lt Lithuania	10615	3083	1231	3555	456	981	195	969	4469	823	422	1809	243	437	51	587	173	-	38	41	43	21	6	24
lu Luxembourg (Grand-Duché)	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
hu Hungary	33950	12222	4935	15075	750	1060	902	3925	5753	1359	33	3883	55	41	84	172	383	41	119	58	56	12	20	77
mt Malta	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
nl Netherlands	47470	10537	3502	16905	1282	884	881	12267	5877	2792	391	564	195	381	170	1317	1056	0	91	170	188	113	101	393
at Austria	10323	1599	1285	4650	758	605	179	1153	84	5	19	48	8	2	2	0	989	96	186	382	156	74	54	36
pl Poland	174786	30905	16920	90685	7542	8042	3120	7136	136345	13781	5623	47598	2267	1154	768	475	2563	-	650	316	459	219	255	623
pt Portugal	35913	11618	3888	9904	2997	2347	615	7956	:	:	:	:	:	:	:	:	417 ¹⁾	36 ¹⁾	54 ¹⁾	69 ¹⁾	139 ¹⁾	69 ¹⁾	19 ¹⁾	31 ¹⁾
ro Romania	55876	703	8889	30456	3177	4907	854	3519	19177	-	1406	7033	1184	2377	259	6918	1321	-	337	425	69	198	-	292
si Slovenia	3770	870	510	1695	147	190	104	220	511	29	68	329	21	17	2	32	144	4	23	30	38	22	4	21
sk Slovakia	14466	3466	746	4953	831	1239	369	2169	3051	522	198	1131	446	341	35	303	384	47	43	76	82	46	15	64
fi Finland	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
se Sweden	26520	6625	1742	6717	1836	2900	175	9807	2216	583	14	220	4	16	0	1375	1232	46	144	130	248	145	28	488
uk United Kingdom	163525	7795	40763	54455	20432	4851	2016	28233	92508	27062	9088	34821	5966	3212	549	10687	6575	366	970	1324	1836	471	150	1414

Source: Eurostat, education statistics

1) National Portuguese Statistics

Akadēmiskā personāla skaits dalījumā pa pakāpēm un dzimumiem (2004. gadā)

	Grade A		Grade B		Grade C		Grade D	
	Women	Men	Women	Men	Women	Men	Women	Men
Austria	188	1791	470	2427	2167	3917	2034	3339
Belgium	200	2016	544	2072	2031	4104	2712	3106
Cyprus	5	44	14	67	98	163	55	109
Czech Republic	215	1877	844	2972	4105	6110	1049	1099
Denmark	125	1017	886	2738	557	926	1632	2189
Estonia	94	454	372	630	966	740	653	328
Finland	528	1963	1440	1648	772	687	3228	4308
France	3732	19390	20560	32546	:	:	4591	7103
Germany	1163	11453	4672	24271	4344	12457	37866	68563
Greece	216	1699	431	1468	753	1608	1481	2280
Hungary	447	2448	1657	3701	4133	4843	667	1148
Italy	2960	15111	5682	12420	9296	11933	:	:
Latvia	120	333	205	349	2293	1235	:	:
Lithuania	80	580	810	1356	933	951	2745	1839
Malta	1	43	193	415	23	139	2	6
Netherlands	219	2108	312	1884	1203	3261	5303	8153
Poland	4531	16734	19019	25886	12443	11995	1428	496
Portugal	303	1148	917	1750	2751	3581	2349	2312
Slovakia	216	1382	840	1826	3409	3614	696	586
Slovenia	130	876	203	583	642	993	299	325
Spain	1965	9208	25293	44800	1596	1464	39177	38262
Sweden	676	3524	4388	6984	422	632	10617	10632
United Kingdom	2306	12172	8170	18027	25434	29728	15418	18018
Bulgaria	362	1646	2477	4624	:	:	7078	6434
Iceland	30	169	55	129	122	108	:	:
Israel	165	1398	245	891	413	818	316	391
Norway	414	2222	1215	3099	658	789	3812	4007
Romania	3076	7508	8216	8507	:	:	1958	1592
Switzerland	771	3894	485	1598	6554	12861	981	1392
Turkey	2102	6128	3737	9880	1615	2371	12449	17498

Sources: She Figures
2006

Saites

Eiropas Komisija: dzimumu integrācija un starptautiska dzimumu līdztiesība

http://ec.europa.eu/employment_social/gender_equality/gender_mainstreaming/global/global_de.html (vāciski)

http://ec.europa.eu/employment_social/gender_equality/gender_mainstreaming/global/global_en.html (angliski)

Eiropas Komisija: *Izglītība un apmācība 2010*

http://ec.europa.eu/education/policies/2010/et_2010_de.html (vāciski)

http://ec.europa.eu/education/policies/2010/et_2010_en.html (angliski)

Sieviešu iespēju nodrošināšanas nodaļa: Ceturtā pasaules konference par sieviešu jautājumiem:
Pekinas Deklarācija un Rīcības platforma

<http://www.un.org/esa/gopher-data/conf/fwcw/off/a--20.en> (angliski)